

NÕUKOGU MÄÄRUS (EMÜ) nr 1408/71,

14. juuni 1971,

sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes

Sisukord

I JAOTIS.	ÜLDSÄTTED (artiklid 1—12)	37
II JAOTIS.	KOHALDATAVA ÕIGUSE KINDLAKSMÄÄRAMINE (artiklid 13—17)	41
III JAOTIS.	ERI LIIKI HÜVITISTEGA SEOTUD ERISÄTTED	44
1. peatükk.	Haigus ning rasedus ja sünnitus	
1. jagu.	Üldsätted (artikkel 18)	44
2. jagu.	Töötajad ja nende pereliikmed (artiklid 19—24)	44
3. jagu.	Töötud ja nende pereliikmed (artikkel 25)	45
4. jagu.	Pensionaotlejad ja nende pereliikmed (artikkel 26)	46
5. jagu.	Pensionärid ja nende pereliikmed (artiklid 27—34)	46
6. jagu.	Muud sätted (artikkel 35)	48
7. jagu.	Tagasimaksed asutuste vahel (artikkel 36).....	48
2. peatükk.	Invaliidsus	
1. jagu.	Töötajad, kelle suhtes kohaldatakse üksnes selliseid õigusakte, mille kohaselt invaliidsushüvitise suurus ei sõltu kindlustusperioodide kestusest (artiklid 37—39)	48
2. jagu.	Töötajad, kelle suhtes kehtivad kas ainult sellised õigusaktid, mille alusel invaliidsushüvitise suurus sõltub kindlustusperioodi kestusest, või nii seda kui ka 1. jaos nimetatud laadi õigusaktid (artikkel 40)	49
3. jagu.	Invaliidsuse süvenemine (artikkel 41)	49
4. jagu.	Hüvitiste andmise jätkamine pärast peatamist või tühistamist. Invaliidsushüvitiste muutmine vanadushüvitisteks (artiklid 42 ja 43)	50
3. peatükk.	Vanadus ja toitjakaotus (pensionid) (artiklid 44—51)	51
4. peatükk.	Tööõnnetused ja kutsehaigused	
1. jagu.	Õigus saada hüvitist (artiklid 52—59)	54
2. jagu.	Sellise kutsehaiguse süvenemine, mille tõttu on määratud hüvitis (artikkel 60).....	56
3. jagu.	Muud sätted (artiklid 61 ja 62)	57
4. jagu.	Tagasimaksed asutuste vahel (artikkel 63).....	57
5. peatükk.	Matusetootused (artiklid 64—66)	57
6. peatükk.	Töötus	
1. jagu.	Üldsätted (artiklid 67 ja 68)	58
2. jagu.	Töötud, kes lähevad muusse liikmesriiki kui pädev riik (artiklid 69 ja 70)	59
3. jagu.	Töötud, kes oma viimase töötamise ajal elasid muus liikmesriigis kui pädev riik (artikkel 71).....	59

7. peatükk.	Töötajate ja töötute perehüvitised ja peretoetused	
1. jagu.	Üldsätted (artikkel 72)	60
2. jagu.	Töötajad ja töötud, kelle pered elavad muus liikmesriigis kui pädev riik (artiklid 73—76)	60
8. peatükk.	Hüvitised pensionäride ülalpeetavatele lastele ja orbudele (artiklid 77—79)	61
IV JAOTIS.	VÕÕRTÖÖTAJATE SOTSIAALKINDLUSTUSE HALDUSKOMISJON (artiklid 80 ja 81).....	63
V JAOTIS.	VÕÕRTÖÖTAJATE SOTSIAALKINDLUSTUSE NÕUANDEKOMITEE (artiklid 82 ja 83)	64
VI JAOTIS.	MUUD SÄTTED (artiklid 84—93)	65
VII JAOTIS.	ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED (artikkel 94—99)	66

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

nüüd on otstarbekas koondada ühte õigusakti kõik peamised sätted asutamislepingu artikli 51 kohaldamiseks töötajate, sealhulgas piirialatöötajate, hooajatöötajate ja meremeeste suhtes;

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 2, 7 ja 51,

võttes arvesse komisjoni ettepanekuid, mis on esitatud pärast konsulteerimist võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjoniga, ⁽¹⁾

tulenevalt praegustest märkimisväärsetest erinevustest liikmesriikide õigusaktide vahel selles osas, mis puutub isikutesse, kelle suhtes kõnealuseid õigusakte kohaldatakse, on soovitatav lähtuda põhimõttest, et määrust kohaldatakse kõigi nende liikmesriikide kodanike suhtes, kes on kindlustatud töötajate sotsiaalkindlustuskeemi raames;

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamusi, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamusi ⁽³⁾

liikmesriikide sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kooskõlastamise sätted kuuluvad liikmesriikide kodanikest töötajate vaba liikumise valdkonda ning seetõttu peaksid nad aitama kaasa kõnealuste töötajate elatusaseme ja töötingimuste parandamisele sellega, et ühenduse piires tagatakse kõigepealt liikmesriikide kõigi kodanike võrdne kohtlemine eri liikmesriikide õigusaktide kohaselt ja seejärel sotsiaalkindlustushüvitised töötajatele ja nende ülalpeetavatele olenemata nende töö- või elukohast;

ning arvestades, et:

vajadus võõrtöötajate sotsiaalkindlustust käsitleva nõukogu määruse nr 3 ⁽⁴⁾ üldise läbivaatamise järele on ajapikku muutunud ilmseks nii kõnealuse määruse rakendamisel alates 1959. aastast saadud kogemusi kui ka siseriiklike õigusaktide muudatusi silmas pidades;

eelkõige tuleb kõnealused eesmärgid saavutada sel viisil, et liidetakse kõik perioodid, mida eri riikide õigusaktides hüvitise saamise õiguse omandamisel ja säilitamisel ning hüvitise suuruse arvutamisel arvesse võetakse, samuti antakse hüvitist käesoleva direktiiviga hõlmatud isikute eri kategooriatele olenemata sellest, kus on ühenduses nende elukoht;

kehtivaid kooskõlastamissätteid tervikuna saab edasi arendada, tõhustada ja samal ajal teataval määral ka lihtsustada, võttes arvesse märkimisäärseid erinevusi liikmesriikide sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide vahel;

asutamislepingu artikli 51 rakendamiseks vastu võetud kooskõlastamissätetega tuleb ühenduses liikuvatele töötajatele tagada nende omandatud õigused ja hüved, ilma et sellega kaasneks hüvitiste põhjendamatu kattumine;

⁽¹⁾ EÜT 194, 28.10.1966, lk 3333/66 ja EÜT C 95, 21.9.1968, lk 18.

⁽²⁾ EÜT C 10, 14.2.1968, lk 30 ja EÜT C 135, 14.12.1968, lk 4.

⁽³⁾ EÜT 64, 5.4.1967, lk 1009/67 ja EÜT C 21, 20.2.1969, lk 18.

⁽⁴⁾ EÜT 30, 16.12.1958, lk 561/58.

selleks peavad isikud, kellel on õigus saada invaliidsuse, vanaduse ja toitjakaotuse korral makstavat hüvitist (pensioni), saama kõiki hüvitisi, mis nad eri liikmesriikides on omandanud; vältimaks siiski hüvitiste põhjendamatut kattumist eelkõige kindlustusperioodide ja muude kindlustusperioodidena käsitletavate ajavahemike kattumise tõttu, ei tohi hüvitised olla suuremad kui summa, mida töötajale makstaks ühes liikmesriigis, kui ta oleks kogu elu seal töötanud;

kindlustamaks paremaid tingimusi tööjõu liikumisel, on edaspidi vaja tagada kõigi liikmesriikide töötuskindlustusskeemide ja töötute abistamisskeemide suurem kooskõlastatus; selleks et hõlbustada töö otsimist eri liikmesriikides, on eriti vajalik anda töötule piiratud aja jooksul töötushüvitist vastavalt selle liikmesriigi õigusele, mida viimati tema suhtes kohaldati;

määruses nr 3 sätestatud perehüvitiste süsteemi on soovitatav parandada lahus elavate perekondade puhul nii selles osas, mis on seotud isikutega, kellel on õigus sellist hüvitist saada, kui ka selles osas, mis on seotud selliste hüvitiste andmise korraga;

töötusega seotud probleeme arvesse võttes on otstarbekas laiendada perehüvitiste saajate ringi nii, et see hõlmaks töötute isikute pereliikmeid, kes elavad väljaspool seda liikmesriiki, kes vastutab töötushüvitise maksmise eest;

lisaks tuleks kaotada praegused perehüvitiste andmise piirangud ning selleks, et tagada hüvitiste maksmine lahus elavate perekondade liikmete ülalpidamiseks, arvestamata seejuures peamiselt rahvaarvu suurenemise toetamiseks mõeldud hüvitisi, oleks soovitatav kehtestada kõigis liikmesriikides ühtsed eeskirjad ning selleks tuleks teha jätkuvaid jõupingutusi; pidades silmas märkimisväärsed erinevusi eri liikmesriikide õigusaktide vahel, tuleks leida lahendus, arvestades sellist olukorda: töökohariigi perehüvitiste maksmine viie riigi puhul ja pereliikmete elukohariigi perehüvitiste maksmine, kui töökohariik on Prantsusmaa;

lähtudes analoogiast nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruses (EMÜ) nr 1612/68 (töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires) ⁽¹⁾ esitatud lahendusega, on soovitatav nõuandekomitee raames kokku kutsuda töötajate ja tööandjate esindajad, et uurida probleeme, millega tegeleb võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjon;

Euroopa Söe- ja Teraseühenduse asutamislepingu artikli 69 lõikes 4 sätestatud korra võib asendada käesoleva määrusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *töötaja*:

- i) isik, kes on kohustuslikult või vabatahtlikult jätkuvalt kindlustatud ühe või mitme riski suhtes, mida hõlmavad töötajate sotsiaalkindlustusskeemide liigid, võttes arvesse V lisas sätestatud piiranguid;
- ii) isik, kes on kohustuslikult kindlustatud ühe või mitme riski suhtes, mis on kaetud käesolevas määruses käsitletud sotsiaalkindlustusliikidega kõigi elanike või kogu töötava elanikkonna jaoks mõeldud sotsiaalkindlustusskeemi alusel, kui:

— sellist isikut võib pidada töötavaks isikuks sellise kindlustusskeemi haldamis- või rahastamisviisi põhjal, või

— isik on selliste kriteeriumide puudumise korral kas kohustuslikult või jätkuvalt ja vabatahtlikult kindlustatud mõne muu V lisas sätestatud ettenägematu asjaolu suhtes töötajate kindlustusskeemi alusel;

- iii) isik, kes on liikmesriigi töötajatele või kõigile elanikele või teatavatele elanikkonna kategooriatele mõeldud sotsiaalkindlustusskeemi alusel vabatahtlikult kindlustatud ühe või mitme käesolevas määruses käsitletud kindlustusliikidega kaetud ettenägematu asjaolu suhtes, kui selline isik on varem olnud sama ettenägematu asjaolu suhtes kohustuslikus korras kindlustatud sama liikmesriigi töötajatele mõeldud sotsiaalkindlustusskeemi alusel;

- b) *piirialatöötaja* — töötaja, kes töötab ühe liikmesriigi territooriumil ja elab mõne teise liikmesriigi territooriumil, kuhu ta korrapäraselt naaseb iga päev või vähemalt kord nädalas; piirialatöötajal, kelle temaga tavapäraselt ettevõtja lähetab mujale sama või mõne muu liikmesriigi territooriumil, nii

⁽¹⁾ EÜT 259, 19.10.1968, lk 2.

et ta ei saa seetõttu iga päev või vähemalt kord nädalas oma elukohta naasta, säilib piirialatöötaja staatus siiski kuni neli kuud;

- c) *hooajatöötaja* — töötaja, kes suundub liikmesriigi territooriumile, mis ei ole tema elukohajärgne liikmesriik, et töötada seal hooajaliselt selle riigi ettevõtja või tööandja juures, kusjuures selline töötamine ei tohi mingil juhul kesta kauem kui kaheksa kuud, ning kes jääb hooajalise töötamise ajaks kõnealuse riigi territooriumile; hooajatööna mõistetakse tööd, mis aastaaegade vahetumise tõttu igal aastal kordub;
- d) *pagulane* — 28. juulil 1951 Genfis allkirjutatud pagulasseisundi konventsiooni artiklis 1 määratletud isik;
- e) *kodakondsuseta isik* — 28. septembril 1954 New Yorgis allkirjutatud kodakondsuseta isikute seisundi konventsiooni artiklis 1 määratletud isik;
- f) *pereliige* — isik, kes on määratletud või tunnustatud pereliikmena või keda loetakse leibkonda kuuluvaks isikuks õigusaktides, mille alusel hüvitisi antakse, või artikli 22 lõike 1 punktis a ja artiklis 39 osutatud juhtudel sellise isiku elukohajärgse liikmesriigi õigusaktides; kui kõnealustes õigusaktides peetakse pereliikmeks või leibkonna liikmeks üksnes isikut, kes elab töötajaga koos, loetakse see tingimus täidetuks, kui kõnealune isik on peamiselt töötaja ülalpidamisel;
- g) *toitja ülalpidamisel olnud isik* — isik, kes on sellisena määratletud või tunnustatud õigusaktides, mille alusel hüvitist antakse; kui kõnealustes õigusaktides peetakse ülalpidamisel olnud isikuks üksnes surnud töötajaga koos elanud isikut, loetakse see tingimus täidetuks, kui selline isik oli peamiselt surnud töötaja ülalpidamisel;
- h) *elamine* — alaliselt elamine;
- i) *viibimine* — ajutiselt elamine;
- j) *õigusaktid* — õigusnormid ja iga liikmesriigi muud kehtivad või tulevased rakendusmeetmed, mis on seotud artikli 4 lõigetes 1 ja 2 sätestatud sotsiaalkindlustusliikide ja -skeemidega.

Mõiste ei hõlma töösuhte poolte vaheliste olemasolevate või tulevaste lepingute sätteid, olenemata sellest, kas võimuorganid on teinud nende kohta otsuse, millega need on muudetud kohustuslikuks või on laiendatud nende ulatust. Kui sellise töösuhte poolte vahelise lepingu eesmärk on jõustada eelmises lõigus nimetatud õigusnormide põhjal kohustusliku kindlustuse nõue, võib nimetatud piirangu mis tahes ajal kaotada asjaomase liikmesriigi deklaratsiooniga, milles täpsustatakse, millised on need skeemid, mille suhtes käesolevat määrust kohaldatakse. Selline deklaratsioon tehakse teatavaks ja see avaldatakse vastavalt artikli 96 sätetele. Eelmise lõigu sätteid ei lülita käesoleva määruse reguleerimisalast välja kindlustusskeeme, mille suhtes on kohaldatud määrust nr 3;

- k) *sotsiaalkindlustuskonventsioon* — sotsiaalkindlustusalane kahe- või mitmepoolne kokkulepe, mis on praegu või tulevikus siduv üksnes kahele või enamale liikmesriigile, ja muu sotsiaalkindlustusalane mitmepoolne kokkulepe, mis on praegu või tulevikus siduv vähemalt kahele liikmesriigile ja ühele või mitmele kolmandale riigile kõigi või osa artikli 4 lõigetes 1 ja 2 nimetatud kindlustusliikide ja -skeemide suhtes, koos kõnealuste dokumentide alusel sõlmitud mis tahes liiki lepingutega;
- l) *pädev võimuorgan* — asjaomase liikmesriigi minister, ministrid või muu samaväärne võimuorgan, kes vastutab kogu riigis või selle territooriumi mõnel osal sotsiaalkindlustusskeemide eest;
- m) *halduskomisjon* — artiklis 80 osutatud komisjon;
- n) *asutus* — asjaomase liikmesriigi puhul kõigi või osa õigusaktide kohaldamise eest vastutav organ või asutus;
- o) *pädev asutus* –
  - i) asutus, kus asjaomane isik on hüvitise taotlemise ajal kindlustatud,
  - ii) asutus, kellelt asjaomasel isikul on praegu või tulevikus õigus saada hüvitisi, kui tema või tema pereliige või -liikmed elavad asutuse asukohajärgse liikmesriigi territooriumil,
  - iii) asutus, mille on määranud asjaomase liikmesriigi pädev võimuorgan, või
  - iv) kindlustusskeemi puhul, mis on seotud tööandja vastutusega artikli 4 lõikes 1 loetletud hüvitiste suhtes, kas tööandja või asjassepuutuv kindlustusandja või nende puudumisel asjaomase liikmesriigi pädeva võimuorgani määratud organ või asutus;

- p) *elukohajärgne asutus ja viibimiskohajärgne asutus* — vastavalt asutus, kes on pädev andma hüvitist asjaomase isiku elukohas, ja asutus, kes on pädev andma hüvitist asjaomase isiku viibimiskohas selle asutuse rakendatavate õigusaktide alusel, või sellise asutuse puudumisel asjaomase liikmesriigi pädeva võimuorgani määratud asutus;
- q) *pädev riik* — liikmesriik, mille territooriumil asub pädev asutus;
- r) *kindlustusperiood* — sissemakseperiood või töötamisperiood, nagu need on määratletud või tunnustatud õigusaktides, mille kohaselt need on täitunud või loetakse täitunuks, ning kõik selliste perioodidena käsitatavad perioodid, kui kõnealused õigusaktid võrdsustavad need kindlustusperioodiga;
- s) *töötamisperiood* — periood, nagu see on määratletud või tunnustatud õigusaktides, mille kohaselt see on täitunud, ning kõik sellise perioodina käsitatavad perioodid, kui kõnealused õigusaktid võrdsustavad need töötamisperioodiga;
- t) *hüvitised ja pensionid* — kõik hüvitised ja pensionid, sealhulgas kõik sellesihilised eraldised riiklikest fondidest, revalvatsioonilisandid ja täiendavad toetused, arvestades III jaotises sätestatud, samuti ühekorde hüvitised, mida võidakse maksta pensionide asemel, ning sissemaksete tagasimaksed;
- u) i) *perehüvitised* — kõik perekonna väljaminekute katmiseks antavad rahalised või mitterahalised hüvitised, mida antakse artikli 4 lõike 1 punktis h osutatud õigusaktide alusel, välja arvatud I lisas osutatud spetsiaalsed sünnitoetused;
- ii) *peretoetused* — korrapäraseid rahalised toetused, mida antakse sõltuvalt pereliikmete arvust ja vanusest;
- v) *matusetootus* — ühekordne väljamakse surmajuhtumi korral, välja arvatud punktis t osutatud ühekordne hüvitis.

Artikkel 2

Isikud, kelle suhtes määrus on kohaldatav

1. Käesolevat määrust kohaldatakse töötajate suhtes, kelle suhtes kehtivad või on kehtinud ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid ning kes on mõne liikmesriigi kodanikud või mõne liikmesriigi territooriumil elavad kodakondsuseta isikud või pagulased, samuti nende pereliikmete ja nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes.

2. Samuti kohaldatakse käesolevat määrust sellise töötaja ülalpidamisel olnud isikute suhtes, kelle suhtes on kehtinud ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid, olenemata sellise töötaja kodakondsusest, kui tema ülalpidamisel olnud isikud on mõne liikmesriigi kodanikud või mõne liikmesriigi territooriumil elavad kodakondsuseta isikud või pagulased.

3. Käesolevat määrust kohaldatakse avalike teenistujate ja kohaldatavate õigusaktide alusel nendega võrdsustatud isikute suhtes, kui nende suhtes kehtivad või on kehtinud sellise liikmesriigi õigusaktid, mille suhtes käesolev määrus on kohaldatav.

Artikkel 3

Võrdne kohtlemine

1. Liikmesriigi territooriumil elavatel isikutel, kelle suhtes on kohaldatav käesolev määrus, on liikmesriigi õigusaktide alusel samasugused kohustused ja õigus saada samasuguseid hüvitisi kui kõnealuse liikmesriigi kodanikel, arvestades käesoleva määruse erisätteid.

2. Lõike 1 sätteid kohaldatakse õiguse suhtes valida liikmeid sotsiaalkindlustusasutuste organitesse või osaleda nende määramises, kuid need sätted ei mõjuta ühegi liikmesriigi õigusnorme, mis reguleerivad õigust kuuluda kõnealustesse organitesse või nendes määramise viisi.

3. Välja arvatud II lisas sätestatud juhul, kohaldatakse artikli 7 lõike 2 punkti c alusel kehtivate ja artikli 8 lõike 1 alusel sõlmitavate sotsiaalkindlustuskonventsioonide sätteid kõigile isikutele, kelle suhtes käesolev määrus on kohaldatav.

Artikkel 4

Reguleerimisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

- hüvitised haiguse ning raseduse ja sünnituse korral;
- invaliidsushüvitised, sealhulgas hüvitised, mis on mõeldud töövõime säilitamiseks või parandamiseks;
- vanadushüvitised;
- toitjakaotushüvitised;
- tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised;
- matusetootused;
- töötushüvitised;
- perehüvitised.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi sotsiaalkindlustuse üld- ja eriskeemide suhtes, olenemata sellest, kas need on osamakselised või mitteosamakselised, samuti kindlustusskeemide suhtes, mis on seotud tööandja või laevaomaniku vastutusega lõikes 1 osutatud hüvitiste suhtes.

3. Käesoleva määruse III jaotise sätted ei mõjuta laevaomaniku vastutust reguleerivaid liikmesriikide õigusnorme.

4. Käesolevat määrust ei kohaldata sotsiaalabi ja arstiabi suhtes, sõja või selle tagajärgede ohvrite hüvitisskeemide suhtes ega avalike teenistujate ja nendega võrdsustatud isikute eriskeemide suhtes.

Artikkel 5

Liikmesriikide deklaratsioonid käesoleva määruse reguleerimisala kohta

Vastavalt artiklile 96 teatatud ja avaldatud deklaratsioonides täpsustavad liikmesriigid artikli 4 lõigetes 1 ja 2 osutatud õigusaktid ja skeemid, artiklis 50 osutatud miinimumhüvitised ja artiklites 77 ja 78 osutatud hüvitised.

Artikkel 6

Sotsiaalkindlustuskonventsioonid, mis asendatakse käesoleva määrusega

Artiklite 7 ja 8 ning artikli 46 lõike 4 sätteid arvestades asendab käesolev määrus oma reguleerimisalasse kuuluvate isikute ja küsimuste suhtes nende sotsiaalkindlustuskonventsioonide sätteid, mis on siduvad:

- a) üksnes kahe või enama liikmesriigi suhtes või
- b) vähemalt kahe liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi suhtes, kui asjakohaste lahenduste tegemisel ei ole vaja kaasa ühtegi kolmanda riigi asutust.

Artikkel 7

Rahvusvahelised sätted, mida käesolev määrus ei mõjuta

1. Käesolev määrus ei mõjuta kohustusi, mis tulenevad:

- a) mõnest Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioonist, mis on jõustunud, olles ühe või mitme liikmesriigi poolt ratifitseeritud;
- b) liikmesriikide ja Euroopa Nõukogu vahel 11. detsembril 1953 sõlmitud ajutistest Euroopa sotsiaalkindlustuskokkulepetest.

2. Olenemata artikli 6 sätetest kohaldatakse jätkuvalt:

- a) Reini jõe laevameeste sotsiaalkindlustust käsitlevat 27. juuli 1950. aasta kokkulepet, mis on läbi vaadatud 13. veebruaril 1961;
- b) rahvusvahelise transpordi töötajate sotsiaalkindlustust käsitlevat 9. juuli 1956. aasta Euroopa konventsiooni;
- c) II lisas loetletud sotsiaalkindlustuskonventsioone.

Artikkel 8

Konventsioonide sõlmimine liikmesriikide vahel

1. Vajaduse korral võivad kaks või enam liikmesriiki sõlmida omavahel konventsioone, mis tuginevad käesoleva määruse põhimõtetele ja järgivad selle vaimu.

2. Vastavalt artikli 96 lõike 1 sätetele teatab iga liikmesriik kõigist teise liikmesriigiga lõike 1 alusel sõlmitud konventsioonidest.

Artikkel 9

Vabatahtlik kindlustus või kohustusliku kindlustuse vabatahtlik jätkamine

1. Liikmesriigi õigusnormid, mis võimaldavad vabatahtlikku kindlustust või kohustusliku kindlustuse vabatahtlikku jätkamist sõltuvalt elamisest asjaomase liikmesriigi territooriumil, ei ole kohaldatavad käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvate teise liikmesriigi territooriumil elavate töötajate suhtes, kui nende varasema töötatud aja jooksul on nende suhtes kehtinud esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktid.

2. Kui liikmesriigi õigusaktide kohaselt sõltub vabatahtliku kindlustuse ja kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamise võimaldamine kindlustusperioodide täitumisest, võetakse teise liikmesriigi õigusaktide kohaselt täitunud perioode vajalikul määral arvesse nii, nagu oleksid need täitunud esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktide alusel.

Artikkel 10

Elamisega seotud tingimusest loobumine. Kohustusliku kindlustuse mõju sissemaksete tagasimaksmisele

1. Välja arvatud juhul, kui käesolevas määruses on sätestatud teisiti, ei tohi ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel saada- vaid rahalisi invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotushüvitisi, tööõnnetus- ja kutsehaiguspensione ning matusetootusi mingil viisil vähendada, muuta, peatada, tühistada või konfiskeerida seetõttu, et nende saaja elab liikmesriigi territooriumil, mis ei ole see liikmesriik, kus asub hüvitiste maksmise eest vastutav asutus.

Esimest lõiku kohaldatakse ka ühekorsete hüvitiste suhtes, mida antakse uuesti abiellumise korral lesele, kellel oli õigus saada toitjakaotuspensioni.

2. Kui liikmesriigi õigusaktide kohaselt sõltub sissemaksete tagasimaksmine asjaomase isiku suhtes kohustusliku kindlustuse lakkamisest, ei loeta seda tingimust täidetuks seni, kuni asjaomane isik on töötajana kohustuslikult kindlustatud teise liikmesriigi seaduste alusel.

Artikkel 11

Hüvitiste reevalvatsioon

Liikmesriigi õigusaktidega ettenähtud reevalvatsioonireegleid kohaldatakse nimetatud õigusaktide alusel makstavate hüvitiste suhtes, arvestades käesoleva määruse sätteid.

Artikkel 12

Hüvitiste kattumise vältimine

1. Käesoleva määrusega ei anta ega säilitata õigust saada mitut samaliigilist hüvitist ühe ja sama kohustusliku kindlustuse

perioodi eest. Seda sätet ei kohaldata siiski hüvitiste suhtes, mis on seotud invaliidsuse, vanaduse, toitjakaotusega (pensionid) või kutsehaigusega ning mida määravad kahe või enama liikmesriigi asutused vastavalt artikli 41, artikli 43 lõigete 2 ja 3, artiklite 46, 50 ja 51 või artikli 60 lõike 1 punkti b sätetele.

2. Liikmesriigi õigusnorme hüvitise vähendamise, peatamise või tühistamise kohta, kui need kattuvad muude sotsiaalkindlustushüvitiste või muude sissetulekutega, võib kohaldada ka siis, kui selliste hüvitiste saamise õigus on omandatud teise liikmesriigi õigusaktide alusel või kui sellist sissetulekut saadakse teise liikmesriigi territooriumilt. Seda sätet ei kohaldata siiski juhul, kui asjaomane isik saab samalaadseid hüvitisi seoses invaliidsuse, vanaduse, toitjakaotuse (pensionid) või kutsehaigusega ning kui need hüvitised on määratud kahe või enama liikmesriigi asutused vastavalt artiklitele 46, 50 ja 51 või artikli 60 lõike 1 punktile b.

3. Liikmesriigi õigusaktide sätetele, mis reguleerivad hüvitise vähendamist, peatamist või tühistamist, võib tugineda invaliidsusega seotud isiku vastu ka juhul, kui tema tegevus toimub teise liikmesriigi territooriumil.

4. Juhul kui vastav Madalmaade asutus on artikli 57 lõike 3 punkti c või artikli 60 lõike 2 punkti a alusel kohustatud kandma teise liikmesriigi õigusaktide alusel antavate kutsehaigushüvitiste kuludest osa, vähendatakse Madalmaade õigusaktide alusel makstavat invaliidsuspensiooni summa võrra, mis tuleb tasuda teise liikmesriigi asutusele, kes vastutab kutsehaigushüvitiste andmise eest.

II JAOTIS

KOHALDATAVA ÕIGUSE KINDLAKSMÄÄRAMINE

Artikkel 13

Üldreeglid

1. Käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluva töötaja suhtes kohaldatakse ainult ühe liikmesriigi õigusakte. Kõnealused õigusaktid määratakse kindlaks vastavalt käesoleva jaotise sätetele.

2. Arvestades artikleid 14—17:

a) liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil või kui tema tööandjaks oleva ettevõtja või isiku

registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht asub teise liikmesriigi territooriumil;

b) liikmesriigi lipu all sõitva laeva pardal töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid;

c) avalike teenistujate ja nendega võrdsustatud isikute suhtes kehtivad selle liikmesriigi õigusaktid, kellele allub neid teenistusse võtnud valitsusasutus;

d) liikmesriigi kaitsevæeteenistusse kutsutud või tagasi kutsutud töötajal säilib töötaja staatus ja tema suhtes kohaldatakse kõnealuse riigi õigusakte; kui kõnealuste õigusaktide järgi on hüvitiste saamise õigus seatud sõltuvusse kindlustusperioodide täitumisest enne sellisesse kaitsevæeteenistusse asumist või pärast sealt vabanemist, võetakse vajalikul määral arvesse mis tahes teise liikmesriigi õigusaktide järgi täitunud kindlustusperioode, nii nagu oleksid need esimesena nimetatud riigi õigusaktide järgi täitunud kindlustusperioodid.

Artikkel 14

Erireeglid

1. Artikli 13 lõike 2 punkti a kohaldamisel arvestatakse järgmisi erandeid või asjaolusid:

a) i) Liikmesriigi territooriumil tööle võetud isiku suhtes, kelle tema tööandja lähetab teise liikmesriigi territooriumile tööle sama tööandja heaks, jäävad kehtima esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktid, tingimusel et kõnealuse töötamise eeldatav kestus ei ületa 12 kuud ning et ta ei ole saadetud asendama teist isikut, kelle ametiaeg seal on lõppenud;

ii) kui töö kestab ettenägematute asjaolude tõttu kauem kui esialgu eeldatud ja ületab 12 kuud, kohaldatakse jätkuvalt esimesena nimetatud riigi õigusakte kuni kõnealuse töö lõppemiseni, tingimusel et selle liikmesriigi pädev võimuorgan, kelle territooriumile kõnealune töötaja lähetati, või pädeva võimuorgani määratud organ annab selleks oma nõusoleku; nimetatud nõusolekut tuleb taotleda enne algse 12kuulise ajavahemiku möödumist. Sellist nõusolekut ei saa siiski anda kauemaks kui 12 kuuks;

b) töötaja suhtes, kes töötab kahe või enama liikmesriigi territooriumil rahvusvahelise transpordi alal maismaatranspordivahendil või lennuekipaazi koosseisus ja kes töötab ettevõtjas, kes pakub rendi või tasu eest või oma kulul rahvusvahelisi raudtee-, maantee-, õhu- või siseveetransporditeenuseid reisijate- või kaubaveoks ja kelle registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht on liikmesriigi territooriumil, kehtivad viimasena nimetatud liikmesriigi õigusaktid järgmiste piirangutega:

i) kui ettevõtjal on filiaal või alaline esindus liikmesriigi territooriumil, kus ei paikne tema registrisse kantud asukoht

ega toimu tema peamine äritegevus, kehtivad sellise filiaali või esinduse poolt töölevõetud töötajate suhtes selle liikmesriigi õigusaktid, mille territooriumil selline filiaal või esindus asub;

ii) kui töötaja töötab peamiselt selle liikmesriigi territooriumil, kus ta elab, kehtivad tema suhtes nimetatud riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui tema tööandjaks oleva ettevõtja registrisse kantud asukoht ja peamine tegevuskoht ei ole kõnealusel territooriumil ega asu seal ka tema filiaali ega alalist esindust;

c) töötaja suhtes, kes ei tööta rahvusvahelise transpordi alal ja kes tavaliselt töötab kahe või enama liikmesriigi territooriumil, kehtivad:

i) tema elukohajärgse liikmesriigi õigusaktid, kui tema töö toimub osaliselt selle territooriumil või kui ta on seotud mitme ettevõtja või mitme tööandjaga, kelle registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht on eri liikmesriikide territooriumil;

ii) liikmesriigi õigusaktid, mille territooriumil paikneb tema tööandjaks oleva ettevõtja või isiku registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht, juhul kui ta ei ela ühegi selle liikmesriigi territooriumil, kus ta töötab;

d) töötaja suhtes, kes töötab liikmesriigi territooriumil sellises ettevõtjas, kelle registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht on teise liikmesriigi territooriumil ja kes tegutseb mõlemal pool kahe liikmesriigi ühist piiri, kehtivad selle liikmesriigi seadused, kus on ettevõtja registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht.

2. Artikli 13 lõike 2 punkti b kohaldamisel arvestatakse järgmisi erandeid ja asjaolusid:

a) töötaja suhtes, kelle ettevõtja, millega ta tavaliselt seotud on, on tööle võtnud kas liikmesriigi territooriumil või liikmesriigi lipu all sõitvale laevale ning kelle nimetatud ettevõtja lähetab

enda heaks töötama teise liikmesriigi lipu all sõitvale laevale, jäävad kehtima esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktid, arvestades lõike 1 punktis a sätestatud tingimusi;

- b) töötaja suhtes, kes tavaliselt ei tööta merel ja kes teeb tööd liikmesriigi territoriaalvetes või sadamas teise liikmesriigi lipu all oleval laeval, olemata selle laeva meeskonna liige, kehtivad esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktid;
- c) liikmesriigi lipu all sõitva laeva töötaja suhtes, kes selle töö eest saab palka sellisel ettevõtjalt või isikult, kelle registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht on teise liikmesriigi territooriumil, kehtivad viimasena nimetatud liikmesriigi õigusaktid, kui ta elab selle territooriumil; palka maksvat ettevõtjat või üksikisikut käsitatakse kõnealuste õigusaktide kohaldamisel tööandjana.

3. Liikmesriigi õigusnorme, mille kohaselt ei pea kutse- või äritegevuse alal tegutsev pensionär olema sellise tegevusega seoses kohustuslikult kindlustatud, kohaldatakse ka pensionäride suhtes, kes on pensioni saamise õiguse omandanud mõne teise liikmesriigi õigusnormide kohaselt.

Artikkel 15

Vabatahtliku kindlustusega ja kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamisega seotud reeglid

- Artiklite 13 ja 14 sätteid vabatahtliku kindlustuse ja kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamise suhtes ei kohaldata.
- Kui kahe või enama liikmesriigi õigusaktide kohaldamisega kaasneb kindlustuse kattumine:

— kohustusliku kindlustusskeemi ja ühe või enama vabatahtliku kindlustusskeemi või kohustusliku kindlustusskeemi vabatahtliku jätkamise alusel, kehtivad asjaomaste isikute suhtes üksnes kohustuslikud kindlustusskeemid;

— kahe või enama vabatahtliku kindlustusskeemi või kohustusliku kindlustusskeemi vabatahtliku jätkamise alusel, võib asjaomane isik ühineda omal valikul vaid ühe vabatahtliku kindlustusskeemiga või vabatahtlikult jätkatud kohustusliku kindlustusskeemiga.

3. Invaliidsuse, vanaduse ja toitjakaotuse korral (pensionid) võib asjaomane isik ühineda liikmesriigi vabatahtliku kindlustusskeemiga või vabatahtlikult jätkatud kohustusliku kindlustusskeemiga ka juhul, kui tema suhtes kehtivad kohustuslikult teise liikmesriigi õigusaktid, kui selline kattumine on otseselt või kaudselt lubatud esimesena nimetatud liikmesriigis.

Asjaomane isik, kes esitab taotluse ühinemiseks vabatahtliku kindlustusskeemiga või vabatahtlikult jätkatud kohustusliku kindlustusskeemiga liikmesriigis, mille õigusaktides on lisaks sellisele kindlustusele ette nähtud täiendav vabatahtlik kindlustus, võib ühineda ainult viimasena nimetatud kindlustusega.

Artikkel 16

Diplomaatiliste ja konsulaaresinduste teenistusse võetud isikute ja Euroopa ühenduste abiteenistujatega seotud erireeglid

1. Artikli 13 lõike 2 punkti a sätteid kohaldatakse isikute suhtes, kes töötavad diplomaatilistes ja konsulaaresindustes või kes on selliste esinduste ametnike isiklikus teenistuses.

2. Lõikes 1 käsitletud teenistujad, kes on akrediteerinud või lähe-tanud liikmesriigi kodanikud, võivad valida, kas nende suhtes kohaldatakse nimetatud riigi õigusakte. Sellist valikuõigust võib iga kalendriaasta lõpul uuesti kasutada ning sellel ei ole tagasi-ulatuvat jõudu.

3. Euroopa ühenduste abiteenistujad võivad valida, kas nende suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, mille territooriumil nad töötavad, või selle liikmesriigi õigusakte, mis viimati nende suhtes kehtisid, või selle liikmesriigi õigusakte, mille kodanikud nad on, välja arvatud sätted peretoetuste kohta, mille andmine on reguleeritud selliste teenistujate suhtes kohaldatavate teenistustingimustega. See valikuõigus, mida võib kasutada vaid korra, jõustub töösuhte alguskuupäeval.

Artikkel 17

Erandid artiklitest 13—16

Kaks või enam liikmesriiki või kõnealuste riikide pädevad võimuorganid võivad ühisel kokkuleppel sätestada teatavate töötajate või töötajate kategooriate huvides erandid artiklite 13—16 sätetest.

III JAOTIS

ERI LIIKI HÜVITISTEGA SEOTUD ERISÄTTED

1. PEATÜKK

HAIGUS NING RASEDUS JA SÜNNITUS

1. jagu

Üldsätted

Artikkel 18

Kindlustusperioodide liitmine

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid seavad hüvitiste saamise õiguse omandamise, säilitamise või ennistamise

sõltuvusse kindlustusperioodide täitumisest, peab vajalikul määral arvesse võtma teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioode, nii nagu need oleksid täitunud tema poolt rakendatavate õigusaktide alusel.

2. Lõike 1 sätteid kohaldatakse hooajatöötajate suhtes, seda ka perioodide puhul, mis eelnevad kindlustuse katkemisele, mis on kestnud kauem kui pädeva liikmesriigi õigusaktides lubatud, tingimusel et kõnealune töötaja ei ole olnud kindlustamata kauem kui neli kuud.

2. jagu

Töötajad ja nende pereliikmed

Artikkel 19

Elamine muus liikmesriigis kui pädev riik. Üldreeglid

1. Muus liikmesriigis kui pädev riik elav töötaja, kes vastab pädeva riigi õigusaktide tingimustele õiguse kohta saada hüvitist, arvestades vajadusel artikli 18 sätteid, saab oma elukohariigis:

- a) elukohajärgselt asutuselt pädeva asutuse nimel mitterahalisi hüvitisi, mida antakse vastavalt kõnealuse asutuse kohaldatavatele õigusaktidele nii, nagu oleks see asutus kõnealuse isiku kindlustanud;
- b) pädevalt asutuselt rahalisi hüvitisi vastavalt selle asutuse kohaldatavatele õigusaktidele. Pädeva asutuse ja elukohajärgse

asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib kõnealuseid hüvitisi anda elukohajärgne asutus pädeva asutuse nimel vastavalt pädeva riigi õigusaktidele.

2. Lõike 1 punkti a sätteid kohaldatakse analoogia põhjal pere-liikmete suhtes, kes elavad muu liikmesriigi territooriumil kui pädev riik, kui neil ei ole õigust saada selliseid hüvitisi oma elu-

kohajärgse riigi õiguse saktide alusel.

Artikkel 20

Piirialatöötajad ja nende pereliikmed. Erireeglid

Piirialatöötaja võib samuti saada hüvitisi pädeva riigi territooriumil. Selliseid toetusi annab pädev asutus vastavalt kõnealuse riigi õigusaktidele nii, nagu töötaja elaks seal. Tema pereliikmed võivad saada mitterahalisi hüvitisi samadel tingimustel; välja arvatud kiireloomulised juhud, sõltub selliste hüvitiste saamine siiski asjaomaste riikide või nende pädevate võimuorganite vahelisest kokkuleppes või selle puudumisel pädeva asutuse antud eelnevast loast.

Artikkel 21

Viibimine pädevas riigis või sinna elama asumine

1. Artiklis 19 osutatud töötaja ja tema pereliikmed, kes viibivad pädeva riigi territooriumil, saavad hüvitisi vastavalt selle riigi õigusaktide sätetele nii, nagu nad elaksid seal, seda ka juhul, kui nad on juba enne seal viibimist saanud hüvitist sama haigusjuhu või sama raseduse ja sünnituse eest. See säte ei kehti siiski piiri-alatöötajate ja nende pereliikmete suhtes.

2. Pädeva riigi territooriumile elama asuvad artiklis 19 osutatud töötajad ja nende pereliikmed saavad hüvitisi vastavalt nimetatud riigi õigusaktide sätetele, seda ka juhul, kui nad on juba enne oma elukoha muutmist saanud hüvitist sama haigusjuhu või sama raseduse ja sünnituse eest.

Artikkel 22

Viibimine väljaspool pädevat riiki. Naasmine või elama asumine teise liikmesriiki haiguse või raseduse ajal või sünnitusjärgsel ajal. Vajadus minna teise liikmesriiki, et saada asjakohast ravi

1. Töötajal, kes vastab pädeva riigi õigusaktide tingimustele õiguse kohta saada hüvitist, arvestades vajadusel artikli 18 sätteid, ning:

- a) kelle olukord muudab vajalikuks viivitamatu hüvitiste saamise teise liikmesriigi territooriumil viibimise ajal,
- b) kellel on tekkinud õigus saada hüvitist pädevalt asutuselt ja kes on pärast seda saanud nimetatud asutuselt loa naasta liikmesriigi territooriumile, kus ta elab, või asuda elama teise liikmesriigi territooriumile või
- c) kellele pädev asutus on andnud loa minna teise liikmesriigi territooriumile, et saada seal vajalikku ravi, on õigus saada:
  - i) mitterahalisi hüvitisi, mida pädeva asutuse nimel annab viibimis- või elukohajärgne asutus vastavalt tema poolt kohaldatavatele õigusaktidele, nii nagu oleks see asutus kõnealuse isiku kindlustanud; hüvitiste andmise kestus on siiski reguleeritud pädeva riigi õigusaktidega;
  - ii) rahalisi hüvitisi, mida annab pädev asutus vastavalt tema poolt kohaldatavatele õigusaktidele. Pädeva asutuse ja viibimiskohajärgse või elukohajärgse asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib kõnealuseid hüvitisi anda elukohajärgne asutus pädeva asutuse nimel vastavalt pädeva riigi õigusaktidele.

2. Lõike 1 punkti b alusel nõutava loa andmisest võib keelduda üksnes juhul, kui on tuvastatud, et asjaomase isiku ümberasumine kahjustaks tema tervislikku seisundit või tema ravi.

Lõike 1 punkti c alusel nõutava loa andmisest ei või keelduda juhul, kui asjaomasel isikul puudub võimalus saada kõnealust ravi liikmesriigi territooriumil, kus ta elab.

3. Lõigete 1 ja 2 sätteid kohaldatakse töötaja pereliikmete suhtes mitterahaliste hüvitiste puhul.

4. Lõike 1 sätete kohaldamine töötaja suhtes ei mõjuta tema pereliikmete õigust saada hüvitist.

Artikkel 23

Rahaliste hüvitiste arvutamine

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette rahaliste hüvitiste arvutamise keskmise palga põhjal, määrab sellise keskmise palga kindlaks üksnes lähtuvalt palgast, mille maksimine nimetatud õigusaktide alusel täitunud perioodide eest on kinnitust leidnud.

2. Kui liikmesriigi õigusaktid sätestavad, et rahaliste hüvitiste arvutamine peab põhinema normpalgal, arvestab sellise liikmesriigi pädev asutus üksnes sellist normpalka või vajadusel keskmist normpalka, mis on saadud nimetatud liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud perioodide eest.

3. Kui liikmesriigi õigusaktide kohaselt oleneb rahaliste hüvitiste suurus pereliikmete arvust, võtab sellise liikmesriigi pädev asutus arvesse ka asjaomase isiku neid pereliikmeid, kes elavad mõne teise liikmesriigi territooriumil, nii nagu nad elaksid pädeva riigi territooriumil.

Artikkel 24

Olulised mitterahalised hüvitised

1. Kui liikmesriigi asutus on tunnustanud töötaja või tema pereliikme õigust saada protees, oluline abivahend või muu oluline mitterahaline hüvitis enne, kui teise liikmesriigi asutus on kõnealuse isiku kindlustanud, saab nimetatud töötaja sellise hüvitise esimesena nimetatud asutuse arvelt, seda ka juhul, kui hüvitis antakse pärast seda, kui teisena nimetatud asutus on ta kindlustanud.

2. Halduskomisjon koostab loetelu hüvitistest, mille suhtes kohaldatakse lõike 1 sätteid.

3. jagu

Töötud ja nende pereliikmed

Artikkel 25

1. Töötu, kelle suhtes kohaldatakse artikli 69 lõike 1 sätteid ja artikli 71 lõike 1 punkti b alapunkti ii teist lauset ning kes vastab

pädeva riigi õigusaktide tingimustele mitterahaliste ja rahaliste hüvitiste saamise kohta, arvestades vajadusel artikli 18 sätteid, saab artikli 69 lõike 1 punktis c ettenähtud perioodi eest:

- a) mitterahalisi hüvitisi, mida pädeva asutuse nimel annab selle liikmesriigi asutus, kus ta tööd otsib, vastavalt viimasena nimetatud asutuse kohaldatavatele õigusaktidele, nii nagu ta oleks seal kindlustatud;
- b) pädevalt asutuselt rahalisi hüvitisi vastavalt selle asutuse kohaldatavatele õigusaktidele. Pädeva asutuse ja selle liikmesriigi asutuse, kus töötu tööd otsib, vahelise kokkuleppe alusel võib hüvitisi anda siiski viimasena nimetatud asutus pädeva asutuse nimel vastavalt pädeva riigi õigusaktide sätetele. Töötushüvitist artikli 69 lõike 1 alusel ei anta selle aja eest, mille jooksul töötu saab rahalist hüvitist.

2. Täielikult töötu, kelle suhtes kohaldatakse artikli 71 lõike 1 punkti a alapunkti ii sätteid või artikli 71 lõike 1 punkti b alapunkti ii esimest lauset, saab mitterahalisi ja rahalisi hüvitisi vastavalt selle liikmesriigi õigusaktide sätetele, kelle territooriumil ta elab, nii nagu oleksid need õigusaktid tema suhtes kehtinud tema viimasel töötamisajal, arvestades vajadusel artikli 18 sätteid; selliste hüvitiste kulud kannab elukohariigi asutus.

3. Kui töötu vastab mitterahaliste hüvitiste saamise tingimustele, mis on selle liikmesriigi õigusaktides, kes on vastutav töötushüvitise kulude katmise eest, arvestades vajadusel artikli 18 sätteid, saavad tema pereliikmed kõnealuseid hüvitisi, olenemata liikmesriigist, mille territooriumil nad elavad või viibivad. Selliseid hüvitisi annab elu- või viibimiskohajärgne asutus vastavalt õigusaktidele, mida kõnealune asutus kohaldab töötushüvitise kulude katmise eest vastutava liikmesriigi pädeva asutuse nimel.

4. Lõikes 1 ettenähtud aega võib pädev asutus pikendada vääramatut jöu puhul tema poolt kohaldatavates õigusaktides ettenähtud tähtaja võrra, ilma et see piiraks liikmesriigi õigusaktide sätete kohaldamist, mis lubavad pikendada haigushüvitiste andmise aega.

4. jagu

Pensionitaotlejad ja nende pereliikmed

Artikkel 26

Õigus saada mitterahalisi hüvitisi juhul, kui õigus saada hüvitisi viimatiselt pädevalt asutuselt on lõppenud

1. Töötaja, tema pereliikmed või tema ülalpidamisel olnud isikud, kelle õigus saada mitterahalisi hüvitisi viimatiselt pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel lõpeb taotluse menetlemise ajal, saab siiski kõnealuseid hüvitisi järgmistel tingimustel: mitterahalisi hüvitisi antakse vastavalt selle liikmesriigi õigusaktide sätetele, mille territooriumil asjaomased isikud elavad, tingimusel et neil on õigus saada selliseid hüvitisi nimetatud õigusaktide alusel või neil oleks õigus saada selliseid hüvitisi mõne teise liikmesriigi õigusaktide alusel, kui nad elaksid selle territooriumil, arvestades vajadusel artikli 18 sätteid.

2. Pensionitaotleja, kellel on õigus saada mitterahalisi hüvitisi selle liikmesriigi õigusaktide alusel, kes kohustab asjaomast isikut ennast tasuma ravikindlustusmaksed pensionitaotluse menetlemise ajal, kaotab õiguse saada mitterahalisi hüvitisi pärast kahe kuu möödumist, mille eest ta pole tasunud sissemaksed.

3. Vastavalt lõikele 1 antud mitterahalisi hüvitisi makstakse selle asutuse arvelt, mis on kogunud sissemaksed vastavalt lõikele 2; kui lõike 2 sätete alusel ei tule tasuda sissemaksed, maksab mitterahaliste hüvitiste kulude eest vastutav asutus pärast pensioni määramist vastavalt artikli 28 sätetele väljaantud hüvitiste summa elukohajärgsele asutusele tagasi.

5. jagu

Pensionärid ja nende pereliikmed

Artikkel 27

Mitme riigi õigusaktide alusel makstavad pensionid, kui elukohariigis on õigus saada mitterahalisi hüvitisi

Pensionär, kellel on õigus saada pensioni kahe või enama liikmesriigi õigusaktide alusel ja kellel on õigus saada mitterahalisi hüvitisi oma elukohariigi õigusaktide alusel, arvestades vajadusel artikli 18 ja V lisa sätteid, saab selliseid hüvitisi koos oma pereliikmetega elukohajärgselt asutuselt ja selle asutuse kulul, nii

nagu asjaomane isik oleks pensionär, kelle pensioni makstaks üksnes tema elukohariigi õigusaktide alusel.

Artikkel 28

Mitme riigi õigusaktide alusel makstavad pensionid, kui elukohariigis ei ole õigust saada mitterahalisi hüvitisi

1. Pensionär, kellel on õigus saada pensioni või pensione ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel ning kellel ei ole õigust saada mitterahalisi hüvitisi selle liikmesriigi õigusaktide alusel, mille territooriumil ta elab, saab selliseid hüvitisi siiski endale ja oma pere liikmetele, kui, arvestades vajadusel artikli 18 ja V lisa sätteid, tal oleks õigus saada hüvitisi pensionide suhtes pädeva liikmesriigi või vähemalt ühe pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel, juhul kui ta elaks sellise riigi territooriumil. Hüvitisi annab lõikes 2 osutatud asutuse nimel elukohajärgne asutus, nii nagu asjaomane isik oleks pensionär oma elukohariigi õigusaktide alusel ja tal oleks õigus saada mitterahalisi hüvitisi.

2. Lõikes 1 käsitletud juhtudel kannab hüvitiste kulud asutus, mis määratakse kindlaks järgmiste reeglite kohaselt:

- a) kui pensionäriil on õigus saada kõnealuseid hüvitisi ühe liikmesriigi õigusaktide alusel, kannab kulud selle riigi pädev asutus;
- b) kui pensionäriil on õigus saada kõnealuseid hüvitisi kahe või enama liikmesriigi õigusaktide alusel, kannab need kulud selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktide alusel on pensionäriil täitunud kõige pikem kindlustusperiood; kui nimetatud reegli kohaldamisel vastutab hüvitiste kulude kandmise eest mitu asutust, kannab kulud see asutus, kus pensionär viimastena kindlustatud oli.

Artikkel 29

Pereliikmete elamine muus riigis kui see, kus elab pensionär. Ümberasumine riiki, kus elab pensionär

1. Kui sellise pensionäri pereliikmed, kellel on õigus saada pensioni või pensione ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel,

elavad teise liikmesriigi territooriumil kui see, kus elab pensionär, saavad nad juhul, kui pensionäriil on õigus saada mitterahalisi hüvitisi ühe liikmesriigi õigusaktide alusel, selliseid hüvitisi nii, nagu elaks pensionär nendega samal territooriumil. Selliseid hüvitisi annab pereliikmete elukohta järgne asutus vastavalt kõnealuse asutuse kohaldatavatele õigusaktidele, kusjuures kulud kannab pensionäri elukohta järgne asutus.

2. Kui lõikes 1 osutatud pereliikmed asuvad elama selle riigi territooriumile, kus elab pensionär, saavad nad hüvitisi vastavalt nimetatud riigi õigusaktide sätetele, seda ka juhul, kui nad on juba enne oma elukohta muutmist saanud hüvitist sama haigusjuhu või sama raseduse ja sünnituse eest.

Artikkel 30

Olulised mitterahalised hüvitised

Artikli 24 sätteid kohaldatakse pensionäride suhtes analoogia põhjal.

Artikkel 31

Pensionär ja/või tema pereliige, kes viibib muus riigis kui tema elukohariik

Pensionär, kellel on õigus saada pensioni ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel ja kellel on õigus saada mitterahalisi hüvitisi ühe kõnealuse riigi õigusaktide alusel, saab selliseid hüvitisi koos oma pereliikmetega ajal, mil ta viibib mõnes muus liikmesriigis peale oma elukohariigi. Selliseid hüvitisi annab viibimiskohajärgne asutus vastavalt kõnealuse asutuse kohaldatavatele õigusaktidele, kusjuures kulud kannab pensionäri elukohta järgne asutus.

Artikkel 32

Erisätted endistele piirialatöötajatele, nende pereliikmetele või nende ülalpidamisel olnud isikutele antavate hüvitiste maksumuse eest vastutamise kohta

Kui piirialatöötaja töötas piirialatöötajana pensioni maksmise alguskuupäevale või surmakuupäevale eelnenud kolme kuu jooksul, jagatakse artikli 27 kohaselt endisest piirialatöötajast pensionäriile või tema ülalpidamisel olnud isikule antavate hüvitiste maksumus ja artikli 27 või 31 kohaselt tema pereliikmetele antavate hüvitiste maksumus võrdselt pensionäri elukohajärgse asutuse ja selle asutuse vahel, kus ta viimati kindlustatud oli.

*Artikkel 33***Pensionäride sissemaksed**

Asutus, kes vastutab pensioni maksmise eest ja kuulub liikmesriigile, kelle õigusaktides on sätestatud pensionide vähendamine sissemaksete võrra, mida pensionär maksab mitterahaliste hüvitiste katteks, võib teha selliseid asjakohaste õigusaktide järgi arvatud vähendamisi sellise asutuse väljamakstavatest pensionidest selle määraneni, mille ulatuses kõnealuse liikmesriigi asutusel tuleb kanda artiklite 27, 28, 31 ja 32 alusel antavate mitterahaliste hüvitiste kulusid.

*Artikkel 34***Üldsäte**

Artiklite 27—33 sätteid ei kohaldata pensionäri või tema pereliikmete suhtes, kellel liikmesriigi õigusaktide alusel on kutse- või äritegevusest tulenevalt õigus saada mitterahalisi hüvitisi. Sellisel juhul võrdsustatakse asjaomane isik käesoleva peatüki kohaldamisel töötaja või töötaja pereliikmega.

6. jagu

Muud sätted*Artikkel 35*

Kohaldatav kindlustusskeem mitme skeemi olemasolu korral viibimis- või elukohariigis. Varasem haigestumine. Hüvitiste andmise maksimumperiood

1. Kui viibimis- või elukohariigi õigusaktides on haiguse või raseduse ja sünnituse jaoks mitu kindlustusskeemi, kohaldatakse artikli 19, artikli 21 lõike 1, artiklite 22, 25, 26, artikli 28 lõike 1, artikli 29 lõike 1 või artikli 31 alusel selle kindlustusskeemi sätteid, milles käsitletakse terasetööstuse töölisi. Kui kõnealused õigusaktid sisaldavad eriskeemi kaevanduste ja samalaadsete ettevõtete töötajate jaoks, kohaldatakse sellise skeemi sätteid selle kategooria töötajate ja nende pereliikmete suhtes, tingimusel et viibimis- või elukohajärgne asutus, kellele esitatakse avaldus, on pädev kohaldama sellist skeemi.

2. Kui liikmesriigi õigusaktide alusel on hüvitiste andmine seadnud sõltuvusse haiguse päritolust, ei kohaldata nimetatud tingimust selliste töötajate ega nende pereliikmete suhtes, kelle suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, olenemata sellest, millise liikmesriigi territooriumil nad elavad.

3. Kui liikmesriigi õigusaktides on määratud hüvitiste andmise maksimumperiood, võib nimetatud õigusakte kohaldav asutus vajaduse korral võtta arvesse aja, mille eest on sama haigusjuhu või sama raseduse ja sünnituse tõttu teise liikmesriigi asutus juba andnud hüvitist.

7. jagu

Tagasimaksed asutuste vahel*Artikkel 36*

1. Ilma et see piiraks artikli 32 sätete kohaldamist, makstakse käesoleva peatüki kohaselt ühe liikmesriigi asutuse poolt teise liikmesriigi asutuse nimel antavad mitterahalised hüvitised täies ulatuses tagasi.

2. Lõikes 1 osutatud tagasimaksed määratakse kindlaks ja tasutakse artiklis 97 nimetatud rakendusmääruses sätestatud korras kas tõendite esitamisel tegelike kulude kohta või ühekordsete maksete põhjal.

Viimasel juhul peavad ühekordsed maksed olema sellised, mis tagaksid, et tagasimakse vastaks võimalikult tegelike kulude suursele.

3. Kaks või enam liikmesriiki või nende pädevad võimuorganid võivad ette näha teistsuguse tagasimaksmisviisi või loobuda igasugusest tagasimaksmisest nende jurisdiktsiooni all olevate asutuste vahel.

2. PEATÜKK

INVALIIDISUS

1. jagu

Töötajad, kelle suhtes kohaldatakse üksnes selliseid õigusakte, mille kohaselt invaliidsushüvitise suurus ei sõltu kindlustusperioodide kestusest

*Artikkel 37***Üldsätted**

1. Töötaja, kelle suhtes on järjestikuselt või vahelduvalt kehtinud kahe või enama liikmesriigi õigusaktid ja kelle kindlustusperioodid on täitunud üksnes õigusaktide alusel, mille kohaselt invaliidsushüvitiste suurus ei sõltu kindlustusperioodi kestusest, saab

hüvitisi vastavalt artiklile 39. Käesolev artikkel ei mõjuta pensioni suurendamist ega pensionilisasid laste eest vastavalt 8. peatükile.

2. III lisas on loetletud lõikes 1 osutatud laadi õigusaktid, mis kehtivad iga asjaomase liikmesriigi territooriumil.

Artikkel 38

Kindlustusperioodide liitmine

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid seavad hüvitise saamise õiguse omandamise, säilitamise või ennistamise sõltuvusse kindlustusperioodide täitumisest, peab vajalikul määral arvesse võtma teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioode, nii nagu need oleksid täitunud tema poolt rakendatavate õigusaktide alusel.

2. Kui liikmesriigi õigusaktid seavad teatavate hüvitiste andmise sõltuvusse kindlustusperioodide täitumisest üksnes kutsealal, mille suhtes kehtib eriskeem, või olenevalt asjaoludest, teatavat tööd tehes, võetakse teiste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud perioode selliste hüvitiste andmisel arvesse üksnes juhul, kui need on täitunud analoogilise skeemi alusel või selle puudumise korral samas ametis või samal töökohal töötades. Kui sel viisil täitunud perioode arvesse võttes ei vasta asjaomane isik kõnealuste hüvitiste saamise tingimustele, võetakse nimetatud perioode hüvitiste andmisel arvesse üldskeemi alusel või kui see ei ole võimalik, siis vastavalt kas tööliste või büroötöötajate suhtes kohaldatava kindlustusskeemi alusel.

Artikkel 39

Hüvitiste määramine

1. Asjaomase isiku vastavuse hüvitise saamise tingimustele määrab kindlaks selle liikmesriigi asutus, kelle õigusaktid olid kohaldatavad invaliidsusega lõppenud töövõimetuse tekkimise ajal, vastavalt nimetatud õigusaktidele ning arvestades vajaduse korral artiklit 38.

2. Lõikes 1 osutatud tingimustele vastav isik saab hüvitist üksnes nimetatud asutuselt vastavalt selle asutuse kohaldatavatele õigusaktidele.

3. Isik, kelle puhul ei ole täidetud lõikes 1 nimetatud tingimused, saab hüvitisi, mida tal on siiski õigus saada teise liikmesriigi õigusaktide alusel, arvestades vajaduse korral artiklit 38.

4. Kui lõigete 2 või 3 põhjal kohaldatavates õigusaktides on sätestatud, et hüvitiste suuruse kindlaksmääramisel arvestatakse muude pereliikmete olemasolu peale laste, võtab pädev asutus arvesse ka asjaomase isiku need pereliikmed, kes elavad teise liikmesriigi territooriumil, nii nagu nad elaksid pädeva riigi territooriumil.

2. jagu

Töötajad, kelle suhtes kehtivad kas ainult sellised õigusaktid, mille alusel invaliidsushüvitise suurus sõltub kindlustusperioodi kestusest, või nii seda kui ka 1. jaos nimetatud laadi õigusaktid

Artikkel 40

Üldsätted

1. Töötaja, kelle suhtes on järjestikuselt või vahelduvalt kehtinud kahe või enama liikmesriigi õigusaktid, millest vähemalt ühe liikmesriigi õigusaktid on olnud artikli 37 lõikes 1 nimetatud laadi õigusaktid, saab hüvitist 3. peatüki sätete alusel, mida lõike 3 sätteid arvesse võttes kohaldatakse analoogia põhjal.

2. Kui töötaja jääb töövõimetuks ja pärast seda invaliidiks ajal, mil tema suhtes kohaldatakse III lisas loetletud õigusakte, saab ta hüvitisi vastavalt artikli 37 lõikele 1 kahel tingimusel:

- ta vastab nimetatud õigusaktide või muude samalaadsete õigusaktide tingimustele, arvestades vajaduse korral artikli 38 sätteid, kuid ilma et arvestataks kindlustusperioode, mis on täitunud III lisas loetlemata õigusaktide alusel, ja
- tema puhul ei ole täidetud tingimused, mis annaksid õiguse saada hüvitist III lisas loetlemata õigusaktide alusel.

3. Liikmesriigi asutuse otsus taotleja invaliidsusgrupi kohta on kõigi teiste asjaomaste liikmesriikide asutustele siduv, tingimusel et IV lisas on tunnustatud nende riikide õigusaktide kooskõla invaliidsusgruppide tingimuste osas.

3. jagu

Invaliidsuse süvenemine

Artikkel 41

1. Sellise invaliidsuse süvenemisel, mille eest töötaja saab hüvitist ühe liikmesriigi õigusaktide alusel, kohaldatakse järgmisi sätteid:

- a) kui asjaomase isiku suhtes ei ole alates hüvitiste saamisest kehtinud teise liikmesriigi õigusaktid, on esimese riigi pädev või-muorgan kohustatud andma hüvitist vastavalt tema poolt kohaldatavatele õigusaktidele ning arvestades invaliidsuse süvenemist;
- b) kui asjaomase isiku suhtes on alates hüvitiste saamisest kehtinud ühe või mitme muu liikmesriigi õigusaktid, antakse talle hüvitist vastavalt artikli 37 lõikele 1 või artikli 40 lõikele 1 või 2, võttes arvesse invaliidsuse süvenemist;
- c) kui punkti b alusel makstava hüvitise või makstavate hüvitiste kogusumma on väiksem kui hüvitise summa, mida asjaomane isik sai varem maksmise eest vastutava asutuse arvelt, on sel-line asutus kohustatud maksma talle lisaraha kahe summa vahe ulatuses;
- d) kui punktis b osutatud juhul vastutab algse töövõimetuse eest Madalmaade asutus ja kui:
- i) invaliidsuse süvenemise põhjuseks on sama haigus kui see, mille tõttu anti hüvitist Madalmaade õigusaktide alusel;
- ii) tegemist on kutsehaigusega selle liikmesriigi õigusaktides määratletud tähenduses, mis viimati kehtisid asjaomase isiku suhtes, ja see annab talle õiguse saada artikli 60 lõike 1 punktis b osutatud lisaraha, ja
- iii) õigusaktid, mis on asjaomase isiku suhtes kehtinud alates hüvitise saamisest, on loetletud III lisas,

jätkab Madalmaade asutus pärast invaliidsuse süvenemist algse hüvitise maksmist ning hüvitist, mida tuleb maksta selle liik-mesriigi õigusaktide alusel, mis asjaomase isiku suhtes viimati kehtisid, vähendatakse Madalmaade hüvitise võrra;

- e) kui punktis b osutatud juhul ei ole asjaomasel isikul õigust saada hüvitist teise liikmesriigi asutuse arvelt, on esimese riigi pädev asutus kohustatud andma toetusi vastavalt selle riigi õigusaktide sätetele, arvestades invaliidsuse süvenemist ning vajaduse korral artikli 38 sätteid.

2. Sellise invaliidsuse süvenemise korral, mille eest töötaja saab hüvitist kahe või enama liikmesriigi õigusaktide alusel, antakse talle hüvitist vastavalt artikli 40 lõikele 1, võttes arvesse invaliidsuse süvenemist.

4. jagu

Hüvitiste andmise jätkamine pärast selle peatamist või tühistamist. Invaliidsushüvitiste muutmine vanadushüvitisteks

Artikkel 42

Hüvitiste maksmise eest vastutava asutuse kindlaksmääramine invaliidsushüvitiste andmise jätkamise korral

1. Kui pärast peatamist jätkatakse hüvitiste andmist, vastutab hüvitiste andmise eest see asutus või need asutused, kes vastutasid hüvitiste andmise eest hüvitiste peatamise ajal, ilma et see piiraks artikli 43 kohaldamist.

2. Kui pärast hüvitiste tühistamist on asjaomase isiku seisundi tõttu õigustatud edasiste hüvitiste andmine, antakse neid vastavalt vajadusele kas artikli 37 lõike 1 või artikli 40 lõike 1 või 2 kohaselt.

Artikkel 43

Invaliidsushüvitiste muutmine vanadushüvitisteks

1. Vajaduse korral muudetakse invaliidsushüvitised vanadushüvitisteks tingimuste kohaselt, mis on kehtestatud nende andmise aluseks olevates õigusaktides, ning vastavalt 3. peatüki sätetele.

2. Kui invaliidsushüvitist saav isik võib artikli 49 põhjal taotleda vanadushüvitist muude liikmesriikide õigusaktide alusel, jätkavad selle liikmesriigi asutused, kes vastutavad invaliidsushüvitiste maksmise eest, sellisele isikule invaliidsushüvitise maksmist, millele nimetatud isikul on õigus selle asutuse kohaldatavate õigusaktide alusel seni, kuni lõike 1 sätted muutuvad kõnealuse asu-tuse suhtes kohaldatavaks.

3. Kui lõikes 2 nimetatud juhul on invaliidsushüvitist antud vastavalt artiklile 39, võib jätkuvalt nimetatud hüvitiste maksmise eest vastutav asutus siiski kohaldada artikli 49 lõike 1 punkti a sätteid nii, nagu oleksid kõnealuse hüvitise saaja puhul täidetud asjaomase liikmesriigi õigusaktide tingimused vanadushüvitise

saamise kohta, asendades artikli 46 lõike 2 punktis a osutatud teoreetilise summa nimetatud asutuse makstavate invaliidsushüvitiste summaga.

3. PEATÜKK

VANADUS JA TOITJAKAOTUS (PENSIONID)

Artikkel 44

Hüvitiste andmise üldtingimused, kui töötaja suhtes on kehtinud kahe või enama liikmesriigi õigusaktid

1. Kahe või enama liikmesriigi õigusaktidele allunud töötaja või tema ülalpidamisel olnud isikute õigus saada hüvitist määratakse kindlaks vastavalt käesoleva peatüki sätetele.

2. Vastavalt artikli 49 sätetele, kui esitatakse taotlus hüvitise saamiseks, tuleb hüvitise andmisel arvesse võtta kõiki õigusakte, mida töötaja suhtes on kohaldatud. Sellest reeglist tehakse erand, kui asjaomane isik avaldab selgelt soovi lükata edasi vanadushüvitise saamine, millele tal oleks õigus ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel, tingimusel et kõnealuste õigusaktide alusel täitunud perioode ei võeta arvesse seoses hüvitise saamise õiguse omandamisega teises liikmesriigis.

3. Käesolevat peatükki ei kohaldata lastega seotud pensioni suu- rendamise ega pensionilisade suhtes ega orvupensionide suhtes, mida antakse vastavalt 8. peatükile.

Artikkel 45

Hüvitiste saamise õiguse omandamisel, säilitamisel või ennistamisel selliste kindlustusperioodide arvessevõtmine, mis on täitunud töötaja suhtes kehtinud õigusaktide alusel

1. Selle liikmesriigi asutus, kelle õigusaktid seavad hüvitiste saamise õiguse omandamise, säilitamise või ennistamise sõltuvusse kindlustusperioodide täitumisest, võtab kõigi teiste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioode vajalikul määral arvesse nii, nagu need oleksid täitunud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel.

2. Kui liikmesriigi õigusaktid seavad teatavate hüvitiste andmise sõltuvusse kindlustusperioodide täitumisest teataval kutsealal,

mille suhtes kehtib eriskeem, või asjakohasel juhul teatavat tööd tehes, võetakse teiste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud perioode selliste hüvitiste andmisel arvesse üksnes juhul, kui ka need on täitunud sellise kindlustuskeemi alusel või selle puudumise korral samal töökohal töötades. Kui sel viisil täitunud perioode arvesse võttes ei vasta asjaomane isik kõnealuste hüvitiste saamise tingimustele, võetakse nimetatud perioode hüvitiste andmisel arvesse üldskeemi alusel või kui see ei õnnestu, siis vastavalt kas tööliste või bürootöötajate suhtes kohaldatava kindlustuskeemi alusel.

3. Kui liikmesriigis, kus teatavate hüvitiste andmine on seatud sõltuvusse sellest, kas töötaja suhtes on riski materialiseerumise ajal kohaldatud kõnealuse riigi õigusakte, ei ole hüvitiste saamise õiguse ega hüvitiste arvutamise jaoks õigusaktidega ette nähtud tingimusi kindlustusperioodide pikkuse kohta, käsitatakse käesoleva peatüki kohaldamisel töötajat, kelle suhtes kõnealuseid õigusakte enam ei kohaldata, siiski riski materialiseerumise ajal nende õigusaktide reguleerimisalasse kuuluvana, kui sel ajal kohaldatakse tema suhtes teise liikmesriigi õigusakte või kui muudel juhtudel on tal õigus hüvitisele mõne teise liikmesriigi õigusaktide alusel. Viimati nimetatud tingimust peetakse siiski täidetuks artikli 48 lõikes 1 osutatud juhul.

Artikkel 46

Hüvitiste määramine

1. Kui töötaja suhtes on kohaldatud ühe liikmesriigi õigusakte ja kui tema puhul on täidetud tingimused, mis annavad õiguse hüvitist saada, ilma et oleks vaja kohaldada artikli 45 sätteid, määrab kõnealuse liikmesriigi pädev asutus vastavalt tema kohaldatavatele õigusaktidele kindlaks hüvitise summa, mis vastab selliste õigusaktide kohaselt arvesse võetavate kindlustusperioodide kogukestusele.

Kõnealune asutus arvutab ka hüvitise summa, mida võiks saada lõike 2 punktides a ja b sätestatud reeglite kohaldamise korral. Kahest nimetatud summast võetakse arvesse ainult seda, mis on suurem.

2. Kui töötaja suhtes on kohaldatud liikmesriigi õigusakte, kuid tingimused, mis annaksid õiguse saada hüvitist, on tema puhul täidetud ainult juhul, kui võetakse arvesse artikli 45 sätteid, kohaldatakse kõnealuse liikmesriigi pädev asutus järgmisi reegleid:

a) asutus arvutab hüvitise teoreetilise suuruse, mida asjaomane isik saaks taotleda, kui kõik kindlustusperioodid, mis on täitunud töötaja suhtes kehtinud liikmesriikide õigusaktide alusel, oleksid täitunud kõnealuses riigis ja pädeva asutuse poolt hüvitise määramise päeval kohaldatavate õigusaktide alusel. Kui kõnealuste õigusaktide kohaselt ei sõltu hüvitise suurus

kindlustusperioodide kestusest, loetakse selline hüvitise suurus käesolevas punktis osutatud teoreetiliseks suuruseks;

Artikkel 47

b) seejärel määrab asutus kindlaks hüvitise tegeliku suuruse, tuginedes eelmises punktis osutatud teoreetilisele suurusele, vastavalt tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel enne riski realiseerumist täitunud kindlustusperioodide kestuse ja kõigi asjaomaste liikmesriikide õigusaktide alusel enne riski realiseerumist täitunud kindlustusperioodide kogukestuse omavahele suhtele;

c) kui enne riski realiseerumist kõigi asjaomaste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide kogukestus on pikem kui täishüvitise saamiseks nõutav maksimumperiood ühe sellise riigi õigusaktides, arvestab selle riigi pädev asutus täitunud perioodide kogukestuse asemel seda maksimumperioodi; see arvutusviis ei tohi põhjustada nimetatud asutusele suuremat maksekohustust kui tema kohaldatavates õigusaktides ettenähtud täishüvitis;

d) käesolevas lõikes sätestatud arvutusreeglite kohaldamiseks nähakse kattuvate perioodide arvestamise kord ette artiklis 97 nimetatud rakendusmäärusega.

3. Asjaomasel isikul on õigus saada lõigete 1 ja 2 sätete kohaselt arvutatud hüvitiste kogusumma lõike 2 punkti a kohaselt arvutatud hüvitiste suurima teoreetilise summa piires.

Kui eelmises lõigus nimetatud summa ületatakse, kohandavad lõiget 1 kohaldavad asutused oma hüvitise määra summa võrra, mis vastab asjaomase hüvitise summa ja lõike 1 alusel kindlaksmääratud hüvitiste summa omavahelisele suhtele.

4. Kui invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspensionide puhul on hüvitiste kogusumma, mille peavad artikli 6 punktis b nimetatud mitmepoolsete sotsiaalkindlustuskonventsioonide alusel maksma kaks või enam liikmesriiki, väiksem kui kogusumma, mille sellised liikmesriigid peaksid maksma lõigete 1—3 alusel, kohaldatakse asjaomase isiku kasuks käesoleva peatüki sätteid.

Hüvitiste arutamise lisasätted

1. Artikli 46 lõike 2 punktis a osutatud teoreetilise summa arvutamisel kohaldatakse järgmisi reegleid:

a) kui liikmesriigi õigusaktide järgi arvutatakse hüvitisi keskmise palga, keskmise osamakse või keskmise suurendamise alusel või kogu taotleja brutopalgas ja kõigi kindlustatute (v.a õpilased) keskmise brutopalgas kindlustusperioodide suhte alusel, määrab sellised keskmised näitajad kindlaks asjaomase riigi pädev asutus üksnes kõnealuse riigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide alusel või üksnes asjaomase isiku nimetatud perioodidel saadud brutopalgas alusel;

b) kui liikmesriigi õigusaktide järgi arvutatakse hüvitisi palga, osamaksete või suurendamiste summa alusel, määrab pädev asutus kindlaks palga, osamaksete ja suurendamiste, mida võetakse arvesse teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide puhul, tuginedes tema kohaldatavate õigusaktide alusel täitunud perioodide eest arvestatud keskmistele palkadele, osamaksetele ja suurendamistele;

c) kui liikmesriigi õigusaktide alusel arvutatakse hüvitised normpalga või kindlaksmääratud summa alusel, loeb selle riigi pädev asutus teiste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide eest tema poolt arvessevõetava normpalga või kindlaksmääratud summa võrdseks tema kohaldatavate õigusaktide alusel täitunud perioodidele vastava normpalga või kindlaksmääratud summaga või vajaduse korral keskmise normpalga või keskmise kindlaksmääratud summaga;

d) kui liikmesriigi õigusaktide alusel arvutatakse teatavate perioodide hüvitised palgasumma põhjal ning teiste perioodide hüvitised normpalga või kindlaksmääratud summa põhjal, võtab pädev asutus teiste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide puhul arvesse palgasid või kindlaksmääratud summasid, mis on kindlaks määratud punkti b või c kohaselt, või vajaduse korral nende palkade või summade keskmised; kui kõigi pädeva asutuse kohaldatavate õigusaktide alusel täitunud perioodide eest arvutatakse hüvitised normpalga või kindlaksmääratud summa põhjal, loeb kõnealune pädev

asutus teiste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide puhul arvessevõetava palga võrdseks arvestusliku palgaga, mis vastab kõnealusele normpalgale või kindlaks määratud summale.

2. Liikmesriigi õigusaktide sätteid, mis käsitlevad hüvitiste arvutamisel arvessevõetavate tegurite reevalvatsiooni, kohaldab selle riigi pädev asutus vajadusel vastavalt lõike 1 sätetele arvessevõetavate tegurite suhtes kindlustusperioodide puhul, mis on täitunud teiste liikmesriikide õigusaktide alusel.

3. Kui liikmesriigi õigusaktide järgi võetakse hüvitiste suuruse kindlaksmääramisel arvesse peale laste teiste pereliikmete olemasolu, võtab selle riigi pädev asutus arvesse ka neid asjaomase isiku pereliikmeid, kes elavad teise liikmesriigi territooriumil, nii nagu nad elaksid pädeva riigi territooriumil.

Artikkel 48

Alla aasta kestvad kindlustusperioodid

1. Kui ühe liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide kogukestus on alla ühe aasta ja kui kõnealuste õigusaktide alusel ei teki õigust saada hüvitist ainult nende perioodide põhjal, ei ole kõnealuse riigi asutus kohustatud selliste perioodide eest hüvitist andma, olenemata artikli 46 lõike 2 sätetest.

2. Kõigi teiste liikmesriikide pädevad asutused võtavad lõikes 1 osutatud perioode arvesse artikli 46 lõike 2 sätete kohaldamisel, välja arvatud punkti b sätete kohaldamisel.

3. Kui lõike 1 sätete kohaldamise tagajärjel vabaneksid kõik asjaomaste liikmesriikide asutused oma kohustustest, määratakse hüvitist üksnes viimase sellise riigi õigusaktide alusel, kelle esitatud tingimused on täidetud, nii nagu oleksid kõik täitunud ja vastavalt artikli 45 lõigetele 1 ja 2 arvesse võetavad kindlustusperioodid täitunud selle riigi õigusaktide alusel.

Artikkel 49

Hüvitiste arvutamine, kui asjaomane isik ei vasta üheaegselt kõigi selliste õigusaktide tingimustele, mille alusel on kindlustusperioodid täitunud

1. Kui asjaomane isik ei vasta teataval ajal hüvitise määramise tingimustele kõigi liikmesriikide õigusaktide kohaselt, mis on tema

suhtes kehtinud, arvestades vajaduse korral artikli 45 sätteid, kuid vastab üksnes ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide tingimustele, kohaldatakse järgmisi sätteid:

a) iga pädev asutus, kes kohaldab neid õigusakte, mille tingimused on täidetud, arvutab makstava hüvitise suuruse vastavalt artikli 46 sätetele;

b) siiski:

i) kui asjaomane isik vastab vähemalt kahe riigi õigusaktide tingimustele, ilma et oleks arvesse võetud kindlustusperioode, mis on täitunud nende õigusaktide alusel, mille tingimused ei ole täidetud, ei võeta kõnealuseid perioode artikli 46 lõike 2 kohaldamisel arvesse;

ii) kui asjaomane isik vastab ainult ühe riigi õigusaktide tingimustele, ilma et arvestataks kindlustusperioode, mis on täitunud nende riikide õigusaktide alusel, mille tingimused ei ole täidetud, arvutatakse makstava toetuse summa ainult selle riigi õigusaktide kohaselt, mille tingimused on täidetud, võttes arvesse ainult selle riigi õigusaktide alusel täitunud perioode.

2. Lõikes 1 osutatud juhul ühe või mitme asjaomase riigi õigusaktide alusel määratud hüvitist või hüvitised arvutatakse automaatselt ümber vastavalt artiklile 46 niipea, kui on täidetud ühe või mitme muu riigi asjaomase isiku suhtes kehtinud õigusaktide tingimused, arvestades vajaduse korral artikli 45 sätteid.

3. Kui ühe või mitme asjaomase riigi õigusaktide tingimused ei ole enam täidetud, tehakse automaatselt ümberarvutus vastavalt lõikele 1, ilma et see piiraks artikli 40 lõike 2 kohaldamist.

Artikkel 50

Lisahüvitise andmine, kui eri liikmesriikide õigusaktide alusel makstavate hüvitiste summa on väiksem kui miinimumhüvitist, mis on ette nähtud selle hüvitisesaaja elukohariigi õigusaktides

Hüvitisesaajale, kelle suhtes kehtib käesolev peatükk, ei või riigis, mille territooriumil ta elab ja mille õigusaktide alusel talle hüvitist makstakse, määrata väiksemat hüvitist kui kõnealustes õigusaktides kindlaksmääratud miinimumhüvitist kindlustusperioodi eest, mis võrdub kõigi kindlustusperioodidega, mida arvestatakse maksimisele vastavalt eelmistele artiklitele. Nimetatud riigi pädev asutus peab vajaduse korral maksuma talle

kõnealuse riigi territooriumil elamise ajal lisahüvitist, mis on võrdne käesoleva peatüki alusel makstavate hüvitiste kogusumma ja miinimumhüvitise vahega.

Artikkel 51

Hüvitiste revalvatsioon ja ümberarvutamine

1. Kui elukalliduse tõusu või palgataseme muutumise tõttu või muul põhjusel tekkinud korrigeerimisvajaduse tõttu muudetakse asjaomaste riikide hüvitisi kindlaksmääratud protsendimäära või summa võrra, tuleb sellist protsendimäära või summat vahetult kohaldada artikli 46 alusel kindlaksmääratud hüvitiste suhtes, ilma et oleks vaja teha ümberarvutusi vastavalt nimetatud artikli sätetele.

2. Kui aga muudetakse hüvitiste kindlaksmääramise viisi või hüvitiste ümberarvutamise reegleid, tehakse ümberarvutus vastavalt artiklile 46.

4. PEATÜKK

TÖÖÕNNETUSED JA KUTSEHAIGUSED

1. jagu

Õigus saada hüvitist

Artikkel 52

Elamine muus liikmesriigis kui pädev riik. Üldreeglid

Töötaja, kellega juhtub tööõnnetus või kes haigestub kutsehaigusse ning kes elab muu liikmesriigi kui pädeva riigi territooriumil, saab oma elukohariigis:

- mitterahalisi hüvitisi, mida annab pädeva asutuse nimel elukohajärgne asutus vastavalt tema poolt kohaldatavatele õigusaktidele, nii nagu oleks see asutus kõnealuse töötaja kindlustanud;
- pädevalt asutuselt rahalisi hüvitisi vastavalt selle asutuse kohaldatavatele õigusaktidele. Pädeva asutuse ja elukohajärgse asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib hüvitisi anda elukohajärgne asutus pädeva asutuse nimel vastavalt pädeva riigi õigusaktidele.

Artikkel 53

Piirialatöötajad. Erireeglid

Piirialatöötaja võib samuti saada hüvitisi pädeva riigi territooriumil. Selliseid hüvitisi annab pädev asutus vastavalt kõnealuse riigi õigusaktide sätetele, nii nagu asjaomane isik elaks selles riigis.

Artikkel 54

Viibimine pädevas riigis või sinna elama asumine

1. Artiklis 52 osutatud töötaja, kes viibib pädeva riigi territooriumil, saab hüvitisi vastavalt selle riigi õigusaktide sätetele ka juhul, kui ta on juba enne seal viibimist saanud hüvitisi. See säte ei kehti siiski piirialatöötajate suhtes.

2. Artiklis 52 osutatud töötaja, kes asub elama pädeva riigi territooriumile, saab hüvitisi vastavalt selle riigi õigusaktide sätetele ka juhul, kui ta on juba enne oma elukoha muutmist saanud hüvitisi.

Artikkel 55

Viibimine väljaspool pädevat riiki. Naasmine või elama asumine teise liikmesriiki pärast tööõnnetuse juhtumist või kutsehaigusse haigestumist. Vajadus minna teise liikmesriiki, et saada vajalikku ravi

1. Töötaja, kellega juhtub tööõnnetus või kes haigestub kutsehaigusse ning:

- kes viibib muu liikmesriigi territooriumil kui pädev liikmesriik,
- kellel on tekkinud õigus saada hüvitist pädevalt asutuselt ja kes on pärast seda saanud nimetatud asutuselt loa naasta liikmesriigi territooriumile, kus ta elab, või asuda elama teise liikmesriigi territooriumile või
- kellele pädev asutus on andnud loa minna teise liikmesriigi territooriumile, et saada seal oma seisundile vastavat ravi,

on õigus saada:

- mitterahalisi hüvitisi, mida annab pädeva asutuse nimel viibimis- või elukohajärgne asutus vastavalt tema poolt kohaldatavate õigusaktide sätetele, nii nagu oleks see asutus

kõnealuse isiku kindlustanud; hüvitiste andmise kestus on siiski reguleeritud pädeva riigi õigusaktidega;

- ii) rahalisi hüvitisi, mida annab pädev asutus vastavalt tema kohaldatavatele õigusaktidele. Pädeva asutuse ja viibimis- või elukohajärgse asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib kõnealuseid hüvitisi anda viimasena nimetatud asutus pädeva asutuse nimel vastavalt pädeva riigi õigusaktidele.

2. Lõike 1 punkti b alusel nõutava loa andmisest võib keelduda üksnes juhul, kui on tuvastatud, et asjaomase isiku ümberasumine kahjustaks tema tervislikku seisundit või tema ravi.

Lõike 1 punkti c alusel nõutava loa andmisest ei või keelduda juhul, kui asjaomasel isikul puudub võimalus saada kõnealust ravi elukohajärgse liikmesriigi territooriumil.

Artikkel 56

Õnnetused reisimise ajal

Õnnetus reisimise ajal, mis juhtub muu liikmesriigi kui pädeva riigi territooriumil, loetakse juhtunuks pädeva riigi territooriumil.

Artikkel 57

Kutsehaigushüvitised, kui asjaomane isik on töötanud sama ohu tingimustes mitmes liikmesriigis

1. Kui kutsehaigusesse haigestunud isik on kahe või enama liikmesriigi õigusaktide alusel töötanud või tegutsenud alal, mis tõenäoliselt võib põhjustada sellise haiguse, määratakse hüvitised, mida tal või tema ülalpidamisel olnud isikutele on õigus taotleda, üksnes nendest riikidest viimase õigusaktide alusel, mille tingimused on täidetud, arvestades vajaduse korral lõigete 2 ja 3 sätteid.

2. Kui liikmesriigi õigusaktide järgi sõltub hüvitiste määramine kutsehaiguse puhul sellest, et kõnealune haigus oleks esmakordselt diagnoositud tema territooriumil, loetakse see tingimus täideks, kui kõnealune haigus diagnoositi esmakordselt teise liikmesriigi territooriumil.

3. Sklerootilise pneumokonioosi puhul kohaldatakse järgmisi sätteid:

a) kui liikmesriigi õigusaktide järgi sõltub hüvitiste määramine kutsehaiguse puhul sellest, et kõnealune haigus oleks diagnoositud teatava tähtaja jooksul pärast viimast töötamise või tegutsemise lõppu, mis tõenäoliselt võis kõnealuse haiguse põhjustada, võtab selle riigi pädev asutus sellise töötamis- või tegutsemisaja kontrollimisel vajalikul määral arvesse samasugust töötamist või tegutsemist mis tahes teise liikmesriigi õigusaktide alusel, nii nagu oleks töötatud või tegutsenud esimesena nimetatud riigi õigusaktide alusel;

b) kui liikmesriigi õigusaktide järgi sõltub hüvitiste määramine kutsehaiguse puhul sellest, et kõnealune haiguse tõenäoliselt põhjustanud töötamine või tegutsemine oleks kestnud teatava aja, võtab selle riigi pädev asutus vajalikul määral arvesse sellise töötamise või tegutsemise aega mis tahes teise liikmesriigi õigusaktide alusel, nii nagu oleks töötatud või tegutsenud esimese riigi õigusaktide alusel;

c) rahaliste hüvitiste, sealhulgas pensionide kulud jaotatakse nende liikmesriikide pädevate asutuste vahel, mille territooriumil toimus asjaomase isiku nimetatud haiguse tõenäoliselt põhjustanud töötamine või tegutsemine. Selline jagamine toimub suhte põhjal, mis on iga üksiku riigi õigusaktide alusel täitunud vanaduskindlustuse perioodide kestuse ja kõigi selliste riikide õigusaktide alusel täitunud vanaduskindlustuse perioodide kogukestuse vahel kuupäeval, millal hakati hüvitist maksma.

4. Nõukogu määrab ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal kindlaks kutsehaigused, mille suhtes kohaldatakse lõike 3 sätteid.

Artikkel 58

Rahaliste hüvitiste arvutamine

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette rahaliste hüvitiste arvutamise keskmise palga põhjal, määrab sellise keskmise palga kindlaks üksnes lähtuvalt palgast, mida on arvestatud nimetatud õigusaktide alusel täitunud perioodide eest.

2. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette rahaliste hüvitiste arvutamise normpalga põhjal, määrab sellise normpalga vajaduse korral kindlaks üksnes lähtuvalt kõnealuste õigusaktide alusel täitunud perioodide keskmisest normpalgast.

3. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette rahalise hüvitise suuruse varieerumise sõltuvalt pereliikmete arvust, võtab arvesse ka teise liikmesriigi territooriumil elavaid asjaomase isiku pereliikmeid, nii nagu elaksid nad pädeva riigi territooriumil.

Artikkel 59

Tööõnnetuse all kannatanud või kutsehaigust põdeva isiku transportimise kulud

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette tööõnnetuse all kannatanud või kutsehaigust põdeva isiku elukohta või haiglasse transportimise kulude hüvitamise, kannab vastavad kulud ka isiku transportimise puhul elukohta või haiglasse sellise teise liikmesriigi territooriumil, kus see isik elab, tingimusel et kõnealune asutus on andnud selliseks transportimiseks eelnevalt loa, arvestades nõuetekohaselt transportimist õigustavaid asjaolusid. Selline luba ei ole nõutav piirialatöötaja puhul.

2. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette tööõnnetuse tagajärjel hukkunu laiba matusepaika transportimise kulude hüvitamise, hüvitab vastavalt tema kohaldatavate õigusaktide sätetele samasugusesse paika transportimise kulud sellise teise liikmesriigi territooriumil, kus oli kõnealuse isiku elukoht õnnetuse toimumise ajal.

2. jagu

Sellise kutsehaiguse süvenemine, mille tõttu on määratud hüvitis

Artikkel 60

1. Sellise kutsehaiguse süvenemise korral, mille tõttu töötaja on saanud või saab hüvitist liikmesriigi õigusaktide alusel, kohaldatakse järgmisi reegleid:

a) kui töötaja ei ole hüvitise saamise ajal teise liikmesriigi õigusaktide alusel teinud tööd, mis tõenäoliselt võib põhjustada või süvendada kõnealust haigust, on esimese liikmesriigi pädev asutus kohustatud kandma hüvitiste kulud tema poolt

kohaldatavate õigusaktide alusel, võttes arvesse haiguse süvenemist;

b) kui asjaomane isik on hüvitise saamise ajal teise liikmesriigi õigusaktide alusel teinud sellist tööd, mis tõenäoliselt võib põhjustada või süvendada kõnealust haigust, on esimese riigi pädev asutus kohustatud kandma hüvitise kulud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, arvestamata haiguse süvenemist. Teise liikmesriigi pädev asutus määrab töötajale lisahüvitise, mille suurus määratakse kindlaks vastavalt kõnealuse asutuse kohaldatavatele õigusaktidele ja mis võrdub vahega pärast haiguse süvenemist maksta oleva hüvitise suuruse ja hüvitise suuruse vahel, mis oleks tulnud maksta tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel enne haiguse süvenemist juhul, kui kõnealune haigus oleks tekkinud territooriumil, kus kohaldatakse selle riigi õigusakte;

c) kui punktis b käsitletud juhul ei ole sklerootilist pneumoonioosi või artikli 57 lõike 4 alusel kindlaksmääratud haigust põdeval töötajal õigust saada hüvitist teise liikmesriigi õigusaktide alusel, on esimese liikmesriigi pädev asutus kohustatud andma hüvitist tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, võttes arvesse haiguse süvenemist. Esimese riigi asutuse poolt haiguse süvenemist arvesse võttes makstava rahalise hüvitise suuruse, kaasa arvatud pension, ja enne haiguse süvenemist makstavate analoogiliste hüvitiste suuruse vahe katab siiski teise riigi pädev asutus.

2. Artikli 57 lõike 3 punkti c sätete kohaldamisel kutsehaiguse süvenemise korral kohaldatakse järgmisi sätteid:

a) vastavalt artikli 57 lõikele 1 hüvitise määranud pädev asutus on kohustatud andma hüvitist tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, võttes arvesse haiguse süvenemist;

b) rahaliste hüvitiste, kaasa arvatud pensionide kulud jagatakse jätkuvalt asutuste vahel, kes vastavalt artikli 57 lõike 3 punktile c jagasid omavahel varasemate hüvitiste kulud. Kui aga isik on jätkanud töötamist või tegutsemist, mis tõenäoliselt võib põhjustada või süvendada kõnealust kutsehaigust, kas siis selle liikmesriigi õigusaktide alusel, kus ta on juba töötanud või tegutsenud samal alal, või mõne teise liikmesriigi õigusaktide alusel, katab sellise riigi pädev asutus haiguse süvenemist arvestades makstava hüvitise ja enne haiguse süvenemist makstava hüvitise suuruse vahe.

3. jagu

Muud sätted*Artikkel 61***Reeglid teatavate riikide õigusaktide erijoonte arvestamiseks**

1. Kui liikmesriigi territooriumil, kus töötaja juhtub olema, puudub tööõnnetus- või kutsehaiguskindlustus või kui selline kindlustus on olemas, kuid puudub mitterahaliste hüvitiste andmise eest vastutav asutus, annab selliseid hüvitisi see viibimis- või elukohajärgne asutus, kes on vastutav mitterahaliste hüvitiste andmise eest haiguse korral.

2. Kui pädeva riigi õigusaktid seavad tasuta mitterahalise hüvitise saamise sõltuvusse tööandja korraldatud arstiabi kasutamisest, loetakse artiklis 52 ja artikli 55 lõikes 1 osutatud juhul antavad mitterahalised hüvitised sellise arstiabi hulka kuuluvaks.

3. Kui pädeva riigi õigusaktid näevad ette tööandja kohustustega seotud kindlustusskeemi, loetakse artiklis 52 ja artikli 55 lõikes 1 osutatud juhul antavad mitterahalised hüvitised antuks pädeva asutuse palvel.

4. Kui pädeva riigi tööõnnetushüvitistega seotud kindlustusskeemi puhul ei ole tegemist kohustusliku kindlustusega, annab mitterahalisi hüvitisi otse vastav tööandja või kindlustusandja.

5. Kui liikmesriigi õigusaktid näevad otseselt või kaudselt ette varasemate või varem tuvastatud tööõnnetuste või kutsehaiguste arvessevõtmise töövõimetuseastme hindamisel, võtab selle liikmesriigi pädev asutus arvesse ka varasemaid või varem tuvastatud tööõnnetusi või kutsehaigusi, mille suhtes kehtivad teise liikmesriigi õigusaktid, nii nagu need oleksid esinenud või tuvastatud vastavalt tema poolt kohaldatavatele õigusaktidele.

*Artikkel 62***Viibimis- või elukohariigis mitme kindlustusskeemi olemasolu puhul kohaldatav skeem. Hüvitiste maksmise maksimumkestus**

1. Kui viibimis- või elukohariigi õigusaktides on mitu kindlustusskeemi, kohaldatakse artiklis 52 või artikli 55 lõikes 1 osutatud töötajate suhtes terasetööstuse tööliste kindlustusskeemi. Kui

aga kõnealustes õigusaktides on eriskeem kaevanduse ja samalaadsete ettevõtjate töötajate jaoks, kohaldatakse sellise kindlustusskeemi sätteid selle kategooria töötajate suhtes, kui nimetatud skeemi on pädev kohaldama viibimis- või elukohajärgne asutus, kellele nad oma taotluse esitavad.

2. Kui liikmesriigi õigusaktides on määratud maksimumaeg, mille kestel võib anda hüvitisi, võib kõnealuseid õigusakte kohaldav asutus võtta arvesse iga perioodi, mille eest on juba saadud hüvitist teise liikmesriigi asutuselt.

4. jagu

Tagasimaksed asutuste vahel*Artikkel 63*

1. Pädevad asutused on kohustatud maksma tagasi nende nimel vastavalt artikli 52 ja artikli 55 lõike 1 sätetele antavate mitterahaliste hüvitiste summa.

2. Lõikes 1 osutatud tagasimaksed määratakse kindlaks ja tasutakse artiklis 97 nimetatud rakendusmääruses sätestatud korras tõendite esitamisel tegelike kulude kohta.

3. Kaks või enam liikmesriiki või nende riikide pädevad võimuorganid võivad ette näha teistsuguse tagasimaksmisviisi või loobuda igasugusest tagasimaksmisest nende jurisdiktsiooni all olevate asutuste vahel.

5. PEATÜKK

MATUSETOETUSED*Artikkel 64***Kindlustusperioodide liitmine**

Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid seavad matusetoetuse saamise õiguse omandamise, säilitamise või ennistamise sõltuvusse kindlustusperioodide täitumisest, võtab vajalikul määral arvesse teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioode, nii nagu need oleksid täitunud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel.

Artikkel 65

Õigus saada toetust juhul, kui surm saabub või kui toetust saama õigustatud isik elab muu liikmesriigi territooriumil kui pädev riik

1. Kui töötaja, pensionär või pensionitaotleja või tema pereliige sureb sellise liikmesriigi territooriumil, mis ei ole pädev riik, loetakse surm saabunuks pädeva riigi territooriumil.
2. Pädev asutus on kohustatud määrama matusetootuse, mis kuulub maksmisele tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, seda ka juhul, kui toetust saama õigustatud isik elab muu liikmesriigi territooriumil kui pädev riik.
3. Lõigete 1 ja 2 sätteid kohaldatakse ka juhul, kui surm saabub tööõnnetuse või kutsehaiguse tagajärjel.

Artikkel 66

Toetuse andmine pensionäri surma korral, kes oli elanud muu liikmesriigi territooriumil kui see liikmesriik, kelle asutused olid vastutavad mitterahaliste hüvitiste andmise eest

Kui pensionär, kellel oli õigus saada pensioni või pensione ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel, elas surma saabumisel muu liikmesriigi territooriumil kui see, kelle pädev asutus vastutas pensionäri mitterahaliste hüvitiste andmise eest artikli 28 sätete alusel, annab nimetatud asutus tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel maksmisele kuuluvat matusetootust oma kulul, nii nagu oleks kõnealune pensionär oma surma saabumise ajal elanud kõnealuse asutuse liikmesriigi territooriumil.

Eelmise lõigu sätteid kohaldatakse analoogia põhjal pensionäri pereliikmete suhtes.

6. PEATÜKK

TÖÖTUS

1. jagu

Üldsätted

Artikkel 67

Kindlustus- või töötamisperiodide liitmine

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid seavad hüvitise saamise õiguse omandamise, säilitamise või ennistamise

sõltuvusse kindlustusperiodide täitumisest, võtab vajalikul määral arvesse teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustus- või töötamisperiodide, nii nagu oleksid need täitunud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, tingimusel et kõnealuste õigusaktide alusel täitumise korral oleks nimetatud töötamisperiodide arvestatud kindlustusperiodidena.

2. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid seavad hüvitise saamise õiguse omandamise, säilitamise või ennistamise sõltuvusse töötamisperiodide täitumisest, võtab vajalikul määral arvesse kõigi teiste liikmesriikide õigusaktide alusel täitunud kindlustus- või töötamisperiodide, nii nagu oleksid need tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel täitunud töötamisperiodid.

3. Välja arvatud artikli 71 lõike 1 punkti a alapunktis ii ja punkti b alapunktis ii osutatud juhud, sõltub lõigete 1 ja 2 kohaldamine tingimusest, et asjaomase isiku puhul peaks olema viimati täitunud:

— lõike 1 korral kindlustusperiod,

— lõike 2 korral töötamisperiod

vastavalt nende õigusaktide sätetele, mille alusel hüvitist taotletakse.

4. Kui perioodi kestus, mille jooksul võib saada hüvitist, oleneb kindlustus- või töötamisperiodi kestusest, kohaldatakse vastavalt vajadusele lõike 1 või lõike 2 sätteid.

Artikkel 68

Hüvitise arvutamine

1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette, et hüvitise arvutamine peab põhinema eelmise palga suurusel, võtab arvesse üksnes asjaomase isiku palka, mida ta on saanud viimase töötamise eest kõnealuse riigi territooriumil. Kui aga asjaomase isiku viimane töötamine sel territooriumil on kestnud alla nelja nädala, arvutatakse hüvitis hariliku palga põhjal, mis vastab töötaja elu- või viibimiskohas palgale samaväärse või sarnase töö eest, nagu oli tema viimane töötamine teise liikmesriigi territooriumil.

2. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid näevad ette, et hüvitise suurus varieerub sõltuvalt pereliikmete arvust, võtab arvesse ka neid asjaomase isiku pereliikmeid, kes elavad teise

liikmesriigi territooriumil, nii nagu elaksid nad pädeva riigi territooriumil. Seda sätet ei kohaldata juhul, kui pereliikmete elukohariigis on teisel isikul õigus saada töötushüvitist, mille arvutamiseks pereliikmeid arvesse võetakse.

2. jagu

Töötud, kes lähevad muusse liikmesriiki kui pädev riik

Artikkel 69

Hüvitise saamise õiguse säilitamise tingimused ja piirid

1. Töötaja, kes on täielikult töötaja ja kes vastab liikmesriigi õigusaktide tingimustele hüvitise saamise kohta ning kes läheb ühte või mitmesse liikmesriiki, selleks et leida seal tööd, säilitab õiguse saada kõnealust hüvitist järgmistel tingimustel ja järgmistes piirides:

- a) enne lahkumist peab ta ennast registreerima pädeva riigi tööturuametis töötajana ja olema nimetatud asutuse jaoks kättesaadav vähemalt neli nädalat pärast töötuks jäämist. Pädev talitus või asutus võib talle siiski anda loa lahkuda enne nimeetatud tähtaja möödumist;
- b) igas liikmesriigis, kuhu ta läheb, peab ta end registreerima töötajana ning alluma seal kehtivale kontrollimiskorrale. Nimetatud tingimus loetakse registreerimisele eelnenud perioodi suhtes täidetuks, kui asjaomane isik registreerib end seitsme päeva jooksul alates kuupäevast, mil ta ei ole enam kättesaadav selle riigi tööhõivetalitustele, kust ta lahkus. Erandjuhtudel võivad pädevad talitused või asutused nimetatud tähtaega pikendada;
- c) õigus saada hüvitist jätkub kõige rohkem kolm kuud alates kuupäevast, mil asjaomane isik ei olnud enam kättesaadav selle riigi tööhõivetalitustele, kust ta lahkus, tingimusel et hüvitise saamise kogukestus ei ületa selliste hüvitiste saamise kestust, milleks tal oli õigus kõnealuse riigi õigusaktide järgi. Hooajatöötaja puhul on selline kestus piiratud ajaga, mis jääb selle hooaja lõpuni, milleks ta tööle võetud oli.

2. Kui asjaomane isik naaseb pädevasse riiki enne aja möödumist, mille jooksul tal on õigus saada hüvitist lõike 1 punkti c alusel, on tal õigus saada jätkuvalt hüvitist kõnealuse riigi õigusaktide alusel; ta kaotab igasuguse õiguse saada hüvitist pädeva riigi õigusaktide alusel, kui ta ei naase sinna enne kõnealuse aja möödumist. Erandjuhtudel võivad pädevad talitused või asutused kõnealust tähtaega pikendada.

3. Lõike 1 sätetele võib kahe töötamise vahelise aja jooksul tugineda vaid üks kord.

4. Kui pädev riik on Belgia, ei teki lõike 1 punktis c sätestatud kolmekuulise ajavahemiku möödumisel sinna naasval isikul õigust saada uuesti selles riigis hüvitist enne, kui ta on seal töötanud vähemalt kolm kuud.

Artikkel 70

Hüvitise maksmine ja tagasimaksmine

1. Artikli 69 lõikes 1 osutatud juhul maksab hüvitist iga sellise riigi asutus, kuhu töötaja läheb tööd otsima.

Sellise hüvitise summa peab tagasi maksma sellise liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktid kehtisid töötaja suhtes tema viimase töötamise ajal.

2. Lõikes 1 osutatud tagasimaksed määratakse kindlaks ja tasutakse artiklis 97 nimetatud rakendusmääruses sätestatud korras kas tõendite esitamisel tegelike kulude kohta või ühekordsete maksetena.

3. Kaks või enam liikmesriiki või nende pädevad võimuorganid võivad ette näha teistsuguse tagasimaksmisviisi või loobuda igasugusest tagasimaksmisest nende jurisdiktsiooni all olevate asutuste vahel.

3. jagu

Töötud, kes oma viimase töötamise ajal elasid muus liikmesriigis kui pädev riik

Artikkel 71

1. Töötaja, kes oma viimase töötamise ajal elas muus liikmesriigis kui pädev riik, saab hüvitist vastavalt järgmistele sätetele:

a) i) piirialatöötaja, kes on teda palganud ettevõtjas osaliselt või aeg-ajalt ilma tööta, saab hüvitist vastavalt pädeva riigi õigusaktidele, nii nagu elaks ta selle riigi territooriumil; nimetatud hüvitist maksab pädev asutus;

7. PEATÜKK

TÖÖTAJATE JA TÖÖTUTE PEREHÜVITISED JA PERETOETUSED

1. jagu

Üldsätted

Artikkel 72

Töötamisperioodide liitmine

Kui ühe liikmesriigi õigusaktid seavad hüvitiste saamise õiguse omandamise sõltuvusse töötamisperioodide täitumisest, võtab kõnealuse riigi pädev asutus vajalikul määral arvesse kõigi teiste liikmesriikide territooriumil täitunud töötamisperioode, nii nagu oleksid need täitunud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel.

2. jagu

Töötajad ja töötud, kelle pered elavad muus liikmesriigis kui pädev riik

Artikkel 73

Töötajad

1. Töötajal, kelle suhtes kohaldatakse mõne muu liikmesriigi õigusakte peale Prantsusmaa, on õigus saada esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktide kohast perehüvitist oma pereliikmetele, kes elavad mõne teise liikmesriigi territooriumil, nii nagu elaksid nad esimesena nimetatud riigi territooriumil.

2. Töötajal, kelle suhtes kohaldatakse Prantsuse õigusakte, on õigus saada väljaspool Prantsusmaad mõnes teises liikmesriigis elavatele pereliikmetele peretoetust, mis on ette nähtud sellise liikmesriigi õigusaktidega; töötaja puhul peavad olema täidetud tööhõivealased tingimused, mis annavad Prantsuse õigusaktide kohaselt õiguse selliseid hüvitisi saada.

3. Töötajal, kelle suhtes kohaldatakse Prantsuse õigusakte artikli 14 lõike 1 punkti a sätete tõttu, on õigus saada Prantsuse õigusaktidega ettenähtud ja V lisas esitatud hüvitisi nende pereliikmete jaoks, kes on temaga kaasas selle liikmesriigi territooriumil, kuhu ta on lähetatud.

ii) piirialatöötaja, kes on täielikult töötu, saab hüvitist vastavalt selle liikmesriigi õigusaktide sätetele, kelle territooriumil ta elab, nii nagu oleksid need õigusaktid kehtinud tema suhtes tema viimase töötamise ajal; nimetatud hüvitist maksab elukohajärgne asutus oma kulul;

b) i) töötaja, kes ei ole piirialatöötaja ning kes on osaliselt, aeg-ajalt või täielikult töötu ning kes on jätkuvalt kättesaadav oma tööandjale või tööhõivetalitustele pädeva riigi territooriumil, saab hüvitist vastavalt selle riigi õigusaktide sätetele, nii nagu elaks ta selle riigi territooriumil; nimetatud hüvitist maksab pädev asutus;

ii) töötaja, kes ei ole piirialatöötaja ning kes on täielikult töötu ja on kättesaadav tööhõivetalitustele liikmesriigi territooriumil, kus ta elab, või kes naaseb nimetatud territooriumile, saab hüvitist vastavalt selle riigi õigusaktidele, nii nagu oleks ta seal viimati töötanud; nimetatud hüvitist maksab elukohajärgne asutus oma kulul. Kui aga sellisel töötajal on tekkinud õigus saada hüvitist selle liikmesriigi pädeva asutuse arvel, kelle õigusaktid tema suhtes viimati kehtisid, saab ta hüvitist artikli 69 alusel. Hüvitise saamine elukohariigi õigusaktide alusel peatatakse ajavahemikuks, mille jooksul töötu võib artikli 69 sätete alusel esitada taotluse hüvitise saamiseks selle riigi õigusaktide alusel, mis tema suhtes viimati kehtisid.

2. Ajal, mil töötul on õigus saada hüvitist lõike 1 punkti a alapunkti i või punkti b alapunkti i sätete alusel, ei või ta taotleda hüvitist selle liikmesriigi õigusaktide alusel, kelle territooriumil ta elab.

Artikkel 74

Töötud

1. Töötul, kes saab töötushüvitist mõne muu liikmesriigi õigusaktide alusel peale Prantsusmaa õigusaktide, on õigus saada esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktide kohast perehüvitist oma pereliikmetele, kes elavad mõne teise liikmesriigi territooriumil, nii nagu elaksid nad esimesena nimetatud riigi territooriumil.

2. Töötul, kes saab töötushüvitist Prantsuse õigusaktide alusel, on õigus saada väljaspool Prantsusmaad mõnes teises liikmesriigis elavatele pereliikmetele peretoetust, mis on ette nähtud sellise liikmesriigi õigusaktidega, mille territooriumil kõnealused pereliikmed elavad.

Artikkel 75

Hüvitiste maksmine ja tagasimaksmine

1. a) Perehüvitist annab artikli 73 lõigetes 1 ja 3 nimetatud juhtudel selle riigi pädev asutus, kelle õigusakte töötaja suhtes kohaldatakse, ja artikli 74 lõikes 1 nimetatud juhul selle riigi pädev asutus, kelle õigusaktide alusel saab töötu töötushüvitist. Hüvitisi antakse vastavalt selliste asutuste poolt kohaldatavatele sätetele, olenemata sellest, kas füüsiline või juriidiline isik, kellele selliseid hüvitisi tuleb maksta, viibib, elab või asub pädeva riigi või muu liikmesriigi territooriumil;

b) kui aga isik, kellele tuleks anda perehüvitisi, ei taotle neid pereliikmete ülalpidamiseks, täidab pädev asutus oma juriidilise kohustuse, makstes kõnealused hüvitised pereliikmeid tegelikult ülalpidavale füüsilisele või juriidilisele isikule pereliikmete elukohajärgse asutuse või nende elukohariigi pädeva võimuorgani poolt selleks määratud asutuse või organi taotlusel ja vahendusel;

c) kaks või enam liikmesriiki võivad vastavalt artikli 8 sätetele kokku leppida, et ühe või mitme sellise riigi õigusaktide alusel maksta olevaid perehüvitisi annab pädev asutus pereliikmeid tegelikult ülalpidavale füüsilisele või juriidilisele isikule kas otse või pereliikmete elukohajärgse pädeva asutuse vahendusel.

2. a) Artikli 73 lõikes 2 ja artikli 74 lõikes 2 nimetatud juhtudel annab peretoetusi pereliikmete elukohajärgne asutus vastavalt kõnealuse asutuse kohaldatavatele õigusaktidele;

b) kui kõnealuste õigusaktide alusel tuleb toetusi maksta töötajale, maksab eelmises lõigus osutatud asutus selliseid toetusi siiski füüsilisele või juriidilisele isikule, kes pereliikmeid nende elukohas tegelikult üleval peab, või vajaduse korral otse pereliikmetele;

c) pädev asutus maksab eelmiste punktide kohased toetused täies ulatuses tagasi. Tagasimaksed määratakse kindlaks ja tasutakse artiklis 97 nimetatud rakendusmääruses sätestatud korras.

Artikkel 76

Prioriteetsuseeskirjad juhuks, kui õigus saada perehüvitisi või peretoetusi vastavalt artiklitele 73 ja 74 kattu pereliikmete elukohajärgses riigis toimuva kutse- või äritegevuse tõttu

Õigus saada perehüvitist või peretoetust artiklite 73 ja 74 alusel peatatakse, kui kutse- või äritegevuse tõttu makstakse perehüvitisi või peretoetusi pereliikmete elukohajärgse liikmesriigi territooriumil kehtivate õigusaktide alusel.

8. PEATÜKK

HÜVITISED PENSIONÄRIDE ÜLALPEETAVATELE LASTELE JA ORBUDELE

Artikkel 77

Pensionäride ülalpidamist vajavad lapsed

1. Käesoleva artikli kohaldamisel mõistetakse terminit "hüvitised" kui vanadus-, invaliidsus- või tööõnnetus- või kutsehaiguspensioni saavatele isikutele makstavat peretoetust ning nende laste eest makstavat pensioni suurendit või pensionilisa, välja arvatud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustusskeemi alusel määratav pensionilisa.

2. Olenemata sellest, millise liikmesriigi territooriumil elab

pensionär või elavad tema lapsed, antakse hüvitisi vastavalt järgmistele reeglitele:

- a) üksnes ühe liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni saavale pensionäriile vastavalt pensioni eest vastutava liikmesriigi õigusaktidele;
- b) kahe või enama liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni saavale pensionäriile:
  - i) vastavalt selle riigi õigusaktidele, kelle territooriumil ta elab, tingimusel et vajaduse korral artikli 79 lõike 1 punkti a sätteid arvestades on ta selle riigi õigusaktide alusel omandanud õiguse saada üht lõikes 1 osutatud hüvitistest, või
  - ii) muudel juhtudel vastavalt sellistele õigusaktidele, mille alusel on tema puhul täitunud kõige pikem kindlustusperiood, tingimusel et vajaduse korral artikli 79 lõike 1 punkti a sätteid arvestades on ta selliste õigusaktide alusel omandanud õiguse saada üht punktis i osutatud hüvitistest; kui selliste õigusaktide alusel ei ole omandatud õigust saada hüvitisi, uuritakse sellise õiguse omandamise tingimusi teiste asjaomaste riikide õigusaktides nende riikide õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide kahanevas järjekorras.

Artikkel 78

Orvud

1. Käesoleva artikli kohaldamisel mõistetakse terminit "hüvitised" kui orbudele makstavat peretoetust ja teatud juhul lisa- või eritoetust, samuti orvupensione, välja arvatud tööõnnetus- ja kutsehäiguskindlustusskeemi alusel makstav pension.

2. Olenemata sellest, millise liikmesriigi territooriumil orb või teda tegelikult ülalpidav füüsiline või juriidiline isik elab või asub, antakse orvuhüvitisi vastavalt järgmistele reeglitele:

- a) kui surnud töötaja suhtes kehtisid üksnes ühe liikmesriigi õigusaktid, siis makstakse tema orvule hüvitisi vastavalt selle riigi õigusaktidele;
- b) kui surnud töötaja suhtes kehtisid mitme liikmesriigi õigusaktid, siis makstakse tema orvule hüvitisi:

- i) vastavalt selle liikmesriigi õigusaktide sätetele, kelle territooriumil orb elab, tingimusel et vajaduse korral artikli 79 lõike 1 punkti a sätteid arvestades on ta selle riigi õigusaktide alusel omandanud õiguse saada üht lõikes 1 osutatud hüvitist, või
- ii) muudel juhtudel vastavalt selle liikmesriigi õigusaktidele, mille alusel on surnud töötaja puhul täitunud kõige pikem kindlustusperiood, tingimusel et vajaduse korral artikli 79 lõike 1 punkti a sätteid arvestades on õigus saada üht lõikes 1 osutatud hüvitistest omandatud selle riigi õigusaktide alusel; kui selliste õigusaktide alusel ei ole omandatud õigust saada hüvitisi, uuritakse sellise õiguse omandamise tingimusi teiste asjaomaste riikide õigusaktides nende riikide õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide kahanevas järjekorras.

Artiklis 77 osutatud pensionäri lastega seotud hüvitiste andmisele kohaldatavad liikmesriigi õigusaktid jäävad siiski kohaldatavaks ka pärast kõnealuse pensionäri surma tema orbudele hüvitiste andmise suhtes.

Artikkel 79

Ühissätted pensionäri ülalpeetavate laste ja orbude hüvitiste suhtes

1. Artiklites 77 ja 78 määratletud hüvitisi antakse vastavalt nimetatud artiklite sätete kohaldamisel kindlaksmääratud õigusaktidele selliste õigusaktide kohaldamise eest vastutava asutuse poolt ja arvel, nii nagu oleksid pensionäri või surnud töötaja suhtes kehtinud üksnes pädeva riigi õigusaktid.

Olenemata sellest:

- a) kui sellised õigusaktid näevad ette, et hüvitiste saamise õiguse omandamine, säilitamine või ennistamine sõltub kindlustus- või töötamisperioodide kestusest, määratakse nende kestus kindlaks vajaduse korral artikli 45 või artikli 72 sätteid arvestades;
- b) kui sellised õigusaktid näevad ette, et hüvitiste suurus arvutatakse pensioni suuruse põhjal või et see sõltub kindlustusperioodide kestusest, arvutatakse nende hüvitiste suurus vastavalt artikli 46 lõike 2 sätetele kindlaksmääratud teoreetilise suuruse põhjal.

2. Juhul kui artikli 77 lõike 2 punkti b alapunktis ii ja artikli 78 lõike 2 punkti b alapunktis ii sätestatud reeglite kohaldamise tagajärjeks oleks mitme liikmesriigi vastutus, kusjuures kindlustusperioodide kestus on võrdne, antakse vastavalt artiklis 77 või 78 määratletud hüvitisi vastavalt liikmesriigi õigusaktidele, mis töötaja suhtes viimasena kehtisid.

3. Õigus saada hüvitisi lõike 2 sätete ja artiklite 77 ja 78 alusel peatatakse juhul, kui lastel tekib õigus saada perehüvitisi või pere-toetust liikmesriigi õigusaktide alusel tulenevalt kutse- või äritegevusest. Sellisel juhul võrdsustatakse asjaomased isikud töötaja pere liikmetega.

IV JAOTIS

VÕÖRTÖÖTAJATE SOTSIAALKINDLUSTUSE HALDUSKOMISJON

Artikkel 80

Moodustamine ja töömeetodid

1. Euroopa Ühenduste Komisjoni juurde luuakse võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjon (edaspidi "halduskomisjon"), kuhu kuulub iga liikmesriigi valitsuse esindaja ja keda vajadusel abistavad eksperdid. Euroopa Ühenduste Komisjoni esindaja võtab halduskomisjoni istungitest osa nõuandva pädevusega.

2. Tehnilistes küsimustes abistab halduskomisjoni Rahvusvaheline Tööstööbüroo sel eesmärgil Euroopa Majandusühenduse ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni vahel sõlmitud kokkulepete kohaselt.

3. Halduskomisjoni eeskirjad koostatakse tema liikmete vastastikusel kokkuleppel.

Otsused artikli 81 punktis a osutatud tõlgendusküsimuste kohta tehakse ühehäälselt. Need avaldatakse vajalikus ulatuses.

4. Sekretariaaditeenused tagab halduskomisjonile Euroopa Ühenduste Komisjon.

Artikkel 81

Halduskomisjoni ülesanded

Halduskomisjonil on järgmised ülesanded:

a) tegelda kõigi käesolevast määrusest ja sellele järgnevatest määrustest või nende põhjal sõlmitud lepingust või kokkuleppest tulenevate haldus- ja tõlgendusküsimustega, ilma et eelõeldu piiraks asjaomaste võimuorganite, asutuste ja isikute õigust kasutada liikmesriikide õigusaktides, käesolevas määruses või asutamislepingus ettenähtud menetlusi ja võimalust pöörduda kohtusse;

b) korraldada liikmesriikide pädevate võimuorganite, asutuste ja kohtute palvel kõigi käesoleva määrusega seotud dokumentide tõlkimine, eelkõige taotluste tõlkimine, mida on esitanud isikud, kellel võib olla õigus saada hüvitist käesoleva määruse sätete alusel;

c) tugevdada ja arendada liikmesriikidevahelist koostööd sotsiaalkindlustusküsimustes, eelkõige ühist huvi pakkuvate tervishoiu- ja sotsiaalmeetmete alal;

d) tugevdada ja arendada liikmesriikidevahelist koostööd, et haldusjuhtimistehnika arengut arvestades kiirendada hüvitiste määramist, eelkõige selliste hüvitiste määramist, mis käesoleva määruse sätete alusel on makstavad invaliidisuse, vanaduse ja toitjakaotuse korral (pensionid);

e) koondada tegurid, mida tuleks arvesse võtta raamatupidamisaruannete koostamisel, mis on seotud liikmesriikide asutuste poolt kantavate kuludega käesoleva määruse sätete alusel, ning kinnitada kõnealuste asutuste vahelised raamatupidamise aastaruanded;

f) täita muid funktsioone, mis käesoleva määruse ja sellele järgnevate määruste sätete või nende põhjal sõlmitud lepingute või kokkulepete järgi kuuluvad tema pädevusse;

g) esitada Euroopa Ühenduste Komisjonile ettepanekuid järgnevate määruste väljatöötamise ning käesoleva määruse ja järgnevate määruste muutmise kohta.

V JAOTIS

VÕÖRTÖÖTAJATE SOTSIAALKINDLUSTUSE NÕUANDEKOMITEE

Artikkel 82

Asutamine, moodustamine ja töömeetodid

1. Käesolevaga asutatakse võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse nõuandekomitee (edaspidi "nõuandekomitee"), mis koosneb 36 liikmest, kusjuures sinna kuulub igast liikmesriigist:

- a) kaks valitsuse esindajat, kellest vähemalt üks peab olema halduskomisjoni liige;
- b) kaks ametiühingute esindajat;
- c) kaks tööandjate organisatsioonide esindajat.

Iga eespool nimetatud kategooria kohta määratakse üks asendusliige igast liikmesriigist.

2. Nõuandekomitee liikmed ja asendusliikmed määrab nõukogu, kes ametiühingute ja tööandjate organisatsioonide esindajaid valides püüab saavutada eri asjaomaste sektorite piisava esindatuse komitees.

Nõukogu avaldab liikmete ja asendusliikmete nimekirja *Euroopa Ühenduste Teatajas*.

3. Liikmete ja asendusliikmete ametiaeg on kaks aastat. Neid võib ametisse tagasi määrata. Ametiaja möödudes jäävad liikmed ja asendusliikmed ametisse, kuni nad asendatakse või määratakse tagasi.

4. Nõuandekomitee esimeheks on komisjoni liige või tema esindaja. Eesistuja ei hääleta.

5. Nõuandekomitee tuleb kokku vähemalt kord aastas. Nõuandekomitee kutsub kokku selle eesistuja kas omal algatusel või vähemalt ühe kolmandiku liikmete kirjalikul taotlusel. Sellises taotluses peavad olema konkreetset ettepanekud päevakorra kohta.

6. Erandjuhul võib nõuandekomitee eesistuja ettepaneku põhjal otsustada võtta vastu nõuandeid isikutele või organisatsioonide esindajatele, kellel on sotsiaalkindlustusküsimustes ulatuslikud kogemused. Lisaks saab komitee tehnilist abi Rahvusvaheliselt Tööstusbiüroolt samadel tingimustel kui halduskomisjon Euroopa Majandusühenduse ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni vahel sõlmitud kokkuleppe kohaselt.

7. Nõuandekomitee arvamused ja ettepanekud peavad olema motiveeritud. Arvamused antakse ja ettepanekud esitatakse antud hääle absoluutse enamusega.

Komitee võtab liikmete hääleteenamusega vastu oma kodukorra, mille kinnitab nõukogu pärast komisjoni arvamuse saamist.

8. Sekretariaaditeenused tagab nõuandekomiteele Euroopa Ühenduste Komisjon.

Artikkel 83

Nõuandekomitee ülesanded

Euroopa Ühenduste Komisjoni või halduskomisjoni taotlusel või oma algatusel on nõuandekomitee pädev:

- a) uurima üldisi küsimusi või põhimõttelisi küsimusi ja probleeme, mis tulenevad asutamislepingu artikli 51 sätete raames vastuvõetud määruste rakendamisest;
- b) andma arvamusi halduskomisjonile ja esitama ettepanekuid kõnealuste määruste muutmise kohta.

VI JAOTIS

MUUD SÄTTED

Artikkel 84

Koostöö pädevate võimuorganite vahel

1. Liikmesriikide pädevad võimuorganid edastavad üksteisele kogu teabe, mis on seotud:

- a) käesoleva määruse rakendamiseks võetud meetmetega;
- b) nende õigusaktides tehtud muudatustega, mis võivad mõjutada käesoleva määruse rakendamist.

2. Käesoleva määruse rakendamiseks osutavad liikmesriikide võimuorganid ja asutused abi nii, nagu rakendaksid nad oma riigi õigusakte. Kõnealuste võimuorganite ja asutuste antav haldusabi peab üldjuhul olema tasuta. Liikmesriikide pädevad võimuorganid võivad aga kokku leppida teatavate kulude tagasimaksmises.

3. Liikmesriikide võimuorganid ja asutused võivad käesoleva määruse rakendamiseks suhelda vahetult üksteisega ja asjaomaste isikute või nende esindajatega.

4. Liikmesriigi võimuorganid, asutused ja kohtud ei või keelduda neile esitatud taotluste või muude dokumentide vastuvõtmisest põhjusel, et need on koostatud teise liikmesriigi ametlikus keeles. Vajadusel võivad nad kohaldada artikli 81 punkti b sätteid.

Artikkel 85

Maksudest vabastamine või maksude vähendamine. Õigsuse tõestamisest vabastamine

1. Ühe liikmesriigi õigusaktides ettenähtud vabastamist maksudest, riigilõivust, notari- või registreerimistasust või nende vähendamine tõendite või dokumentide puhul, mille esitamist nõutakse selle riigi õigusaktide kohaldamisel, laiendatakse samasuguste dokumentidele, mille esitamist nõutakse teise liikmesriigi õigusaktide või käesoleva määruse kohaldamisel.

2. Kõik teatised, dokumendid ja tõendid, mille esitamist nõutakse käesoleva määruse kohaldamisel, on vabastatud nende õigsuse tõestamisest diplomaatiliste või konsulaarasutuste poolt.

Artikkel 86

Taotlused, avaldused või kaebused, mis on esitatud muu liikmesriigi kui pädeva riigi võimuorganile, asutusele või kohtule

Iga taotlus, avaldus või kaebus, mis ühe liikmesriigi õigusaktide järgimiseks tuleks esitada selle riigi võimuorganile, asutusele või kohtule teatava tähtaja jooksul, loetakse õigeaegselt esitatuks, kui see on sama tähtaja jooksul esitatud teise liikmesriigi vastavale võimuorganile, asutusele või kohtule. Sellisel juhul saadab taotluse, avalduse või kaebuse saanud võimuorgan, asutus või kohus selle viivitamata edasi esimesena nimetatud riigi pädevale võimuorganile, asutusele või kohtule kas otse või asjaomase liikmesriigi pädevate võimuorganite kaudu. Selliste taotluste, avalduste või kaebuste esitamise kuupäev teiseks nimetatud riigi võimuorganile, asutusele või kohtule loetakse nende pädevale võimuorganile, asutusele või kohtule esitamise kuupäevaks.

Artikkel 87

Arstlik kontroll

1. Ühe liikmesriigi õigusaktides ettenähtud arstlikku kontrolli võib pädeva asutuse taotlusel teise liikmesriigi territooriumil teha hüvitist saama õigustatud isiku viibimis- või elukohajärgne asutus tingimustel, mis on kehtestatud artiklis 97 nimetatud rakendusmääruses, või nende puudumisel asjaomaste liikmesriikide pädevate võimuorganite vahel kokkulepitud tingimustel.

2. Lõikes 1 sätestatud tingimustel tehtud arstlik kontroll loetakse toimunuks pädeva riigi territooriumil.

Artikkel 88

Käesoleva määruse alusel makstavate rahasummade ülekandmine ühest liikmesriigist teise

Võttes arvesse asutamislepingu artikli 106 sätteid, tehakse käesoleva määruse põhjal sooritatavad rahaülekanded asjaomaste liikmesriikide vahel ülekande ajal kehtivate asjakohaste kokkulepete kohaselt. Kui kahe liikmesriigi vahel ei kehti selliseid

kokkuleppeid, määravad kõnealuste riikide pädevad võimuorganid või rahvusvaheliste maksete eest vastutavad võimuorganid vastastikusel kokkuleppel selliste ülekannete sooritamiseks vajalikud meetmed.

Artikkel 89

Erikord teatavate õigusaktide rakendamiseks

Teatavate liikmesriikide õigusaktide rakendamise erikord on sätestatud V lisas.

Artikkel 90

Pärast käesoleva määruse jõustumist kehtestatavad eluasemetoetused ja perehüvitised

Pärast käesoleva määruse jõustumist kehtestatavat eluasemetoetust ja Luksemburgi puhul ka perehüvitisi ei anta demograafilistel põhjustel isikutele, kes elavad mõne muu liikmesriigi territooriumil kui pädev riik.

Artikkel 91

Väljaspool pädevat riiki asuvatelt tööandjatelt või ettevõtetelt võetavad sissemaksed

Tööandja ei ole kohustatud maksma suurendatud sissemaksed sel põhjusel, et tema peamine tegevuskoht või registrisse kantud asukoht või tema ettevõtte peamine tegevuskoht on muu liikmesriigi kui pädeva riigi territooriumil.

Artikkel 92

Sissemaksete kogumine

1. Ühe liikmesriigi asutusele tasutavaid sissemaksid võib koguda teise liikmesriigi territooriumil vastavalt halduskorrale ja tagatistele ning privileegidele, mida kohaldatakse viimasena nimetatud riigi vastavale asutusele tasutavate sissemaksete kogumisel.

2. Lõike 1 sätete rakendamise kord on vajalikul määral reguleeritud artiklis 97 osutatud rakendusmäärusega või liikmesriikidevaheliste kokkulepete abil. Selline rakenduskord võib hõlmata ka sissemaksete sunniviisilise sissenõudmise korra.

Artikkel 93

Hüvitiste maksmise eest vastutavate asutuste õigused vastutust kandvate kolmandate isikute suhtes

1. Kui isik saab hüvitisi ühe liikmesriigi õigusaktide alusel kahju eest, mille põhjustas teise riigi territooriumil aset leidnud juhtum, määratakse hüvitiste maksmise eest vastutava asutuse õigused kahju hüvitama kohustatud kolmanda isiku suhtes järgmiste reeglite kohaselt:

- a) kui hüvitiste maksmise eest vastutavale asutusele lähevad tema poolt kohaldatavate õigusaktide põhjal üle hüvitisesaaja õigused kolmanda isiku suhtes, tunnustavad sellist üleminekut kõik liikmesriigid;
- b) kui kõnealusel asutusel on otsesed õigused kolmanda isiku suhtes, tunnustavad neid õigusi kõik liikmesriigid.

2. Kui isik saab hüvitisi ühe liikmesriigi õigusaktide alusel kahju eest, mille põhjustas teise liikmesriigi territooriumil aset leidnud juhtum, kohaldatakse kõnealuse isiku või hüvitiste eest vastutava asutuse suhtes esimese liikmesriigi õigusaktide sätteid, mis määravad kindlaks, millisel juhul on tööandjate või nende töölevõetud isikute tsiviilvastutus välistatud.

Lõike 1 sätteid kohaldatakse ka hüvitise maksmise eest vastutava asutuse õiguste suhtes tööandja või tema töötaja vastu juhtudel, kui nende tsiviilvastutus ei ole välistatud.

VII JAOTIS

ÜLEMINEKU- JA LÖPPSÄTTED

Artikkel 94

Muud sätted

1. Käesoleva määruse alusel ei teki õigusi määruse jõustumisele eelneva aja suhtes.

2. Kõiki käesoleva määruse jõustumisele eelnenud aja jooksul liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioode ja vajaduse korral ka töötamis- või elamisperioode võetakse käesoleva määruse kohaste hüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel arvesse.

3. Lõike 1 sätteid arvestades tekib käesoleva määruse alusel õigus ka juhul, kui see on seotud juhtumiga, mis toimus enne käesoleva määruse jõustumise kuupäeva.

Artikkel 95

4. Kõik hüvitised, mis on jäänud määramata või mis on peatatud asjaomase isiku kodakondsuse või elukoha tõttu, määratakse või ennistatakse asjaomase isiku taotluse põhjal alates käesoleva määruse jõustumisest, tingimusel et varem kindlaksmääratud õiguste põhjal ei ole tehtud ühekordset summeeritud väljamakset.

Käesoleva määruse lisad

Käesoleva määruse lisad võib muuta ühe või mitme asjaomase liikmesriigi taotlusel komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast halduskomisjoni arvamuse saamist vastuvõetud nõukogu määrusega.

Artikkel 96

5. Selle isiku õigused, kellele pension on määratud enne käesoleva määruse jõustumist, võib asjaomase isiku taotluse põhjal läbi vaadata, võttes arvesse käesoleva määruse sätteid. Seda sätet kohaldatakse ka teiste artiklis 78 osutatud hüvitiste suhtes.

Teatamine vastavalt teatavatele sätetele

1. Artikli 1 punktis j, artiklis 5 ja artikli 8 lõikes 2 osutatud teatised adresseeritakse Euroopa Ühenduste Nõukogu eesistujale. Neis osutatakse kõnealuste seaduste ja kindlustusskeemide jõustumiskuupäevale või artikli 1 punktis j osutatud juhul kuupäevale, millest alates kohaldatakse käesolevat määrust liikmesriikide deklaratsioonides märgitud kindlustusskeemide suhtes.

6. Kui lõikes 4 või 5 osutatud taotlus esitatakse kahe aasta jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest, jõustuvad käesoleva määruse alusel omandatavad õigused alates sellest kuupäevast ning asjaomase isiku vastu ei või tugineda ühegi liikmesriigi õigusaktide sätetele, mis on seotud õiguste lõppemise või piiramisega.

2. Vastavalt lõikele 1 saadud teatised avaldatakse *Euroopa Ühenduste Teatajas*.

Artikkel 97

7. Kui lõikes 4 või 5 osutatud taotlus esitatakse pärast käesoleva määruse jõustumisele järgneva kahe aasta möödumist, jõustuvad õigused, mis ei ole lõppenud või mis ei ole ajaliselt piiratud, alates taotluse esitamise kuupäevast, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse mõne liikmesriigi õigusaktide soodsamaid sätteid.

Rakendusmäärus

Käesoleva määruse rakendamise kord kehtestatakse hilisema määrusega.

Artikkel 98

8. Sklerootilise pneumokonioosi puhul kohaldatakse artikli 57 lõike 3 punktis c sätestatud kutsehaiguse tõttu antava rahalise hüvitise suhtes, mille kulusid ei saa asjaomaste asutuste vahelise kokkuleppe puudumise korral jagada nende asutuste vahel enne käesoleva määruse jõustumist.

Perehüvitiste maksimisega seotud küsimuste ülevaatamine

Enne 1. jaanuari 1973 vaatab nõukogu komisjoni ettepanekul uuesti läbi küsimused, mis on seotud perehüvitiste maksimisega pereliikmetele, kes ei ela pädeva riigi territooriumil, et leida kõigi liikmesriikide jaoks ühetaoline lahendus.

Artikkel 99

9. Artikli 73 lõike 2 rakendamine ei too kaasa käesoleva määruse jõustumise kuupäeval eksisteerinud õiguste vähendamist. Isikute suhtes, kes saavad Prantsusmaaga sõlmitud kahepoolsete kokkulepete tõttu nimetatud kuupäeval soodsamaid hüvitisi, kehtivad nimetatud kokkulepped edasi seni, kuni nende suhtes kohaldatakse Prantsuse õigusakte. Arvesse ei võeta katkestusi, mis on lühemad kui üks kuu, ega töötus- või haigushüvitise saamise perioode. Nende sätete rakendamise kord nähakse ette artiklis 97 nimetatud rakendusmäärusega.

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub seitsmenda kuu esimesel päeval pärast artiklis 97 nimetatud rakendusmääruse avaldamist *Euroopa Ühenduste Teatajas*.

Kahe nimetatud määrusega tunnistatakse kehtetuks järgmised määrused:

— nõukogu määrus nr 3 võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse kohta,

— nõukogu määrus nr 4, millega on sätestatud määruse nr 3 rakendamise kord ja täiendavad sätted, ⁽¹⁾ ja

— nõukogu 2. aprilli 1963. aasta määrus nr 36/63/EMÜ, mis käsitleb piirialatöötajate sotsiaalkindlustust ⁽²⁾.

Artiklite 82 ja 83 sätted nõuandekomitee loomise kohta jõustuvad siiski artiklis 97 nimetatud rakendusmääruse avaldamise kuupäeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Luxembourg, 14. juuni 1971

Nõukogu nimel

eesistuja

M. COINTAT

⁽¹⁾ EÜT 30, 16.12.1958, lk 597/58.

⁽²⁾ EÜT 62, 20.4.1963, lk 1314/63.

I LISA

(Määruse artikli 1 punkt u)

Spetsiaalsed sünnitoetused, mis jäävad väljapoole käesoleva määruse reguleerimisala vastavalt artikli 1 punktile u

A. BELGIA

Sünnitoetused

B. SAKSAMAA

Ei ole.

C. PRANTSUSMAA

a) Sünnieelsed toetused

b) Sotsiaalkindlustusseaduse (*code de la sécurité sociale*) alusel antavad rasedus- ja sünnitustoetused

D. ITAALIA

Ei ole.

E. LUKSEMBURG

Sünnitoetused

F. MADALMAAD

Ei ole.

II LISA

(Määruse artikli 7 lõike 2 punkt c ja artikli 3 lõige 3)

**Sotsiaalkindlustuskonventsioonide sätted, mille kohaldamine jätkub olenemata määruse artiklist 6.
Sotsiaalkindlustuskonventsioonide sätted, mida ei kohaldata käesoleva määruse kohaldamisalasse
kuuluvate isikute suhtes**

ÜLDISED MÄRKUSED

1. Kui käesoleva lisa sätted sisaldavad viiteid muudele konventsioonidele, asendatakse need viited viidetega käesoleva määruse vastavatele sätetele, kui käesolev lisa ei sisalda kõnealuste konventsioonide sätteid.
2. Sotsiaalkindlustuskonventsiooniga ettenähtud lõpetamisklausel, mille mõningad sätted sisalduvad käesolevas lisas, kehtib kõnealuste sätete osas ka edaspidi.

A

Sotsiaalkindlustuskonventsioonide sätted, mille kohaldamine jätkub olenemata määruse artiklist 6

(Määruse artikli 7 lõike 2 punkt c)

1. BELGIA — SAKSAMAA
  - a) 7. detsembri 1957. aasta üldkonventsiooni sama kuupäeva lõpp-protokoll 10. novembri 1960. aasta lisaprotokollis avaldatud versiooni artiklid 3 ja 4;
  - b) 7. detsembri 1957. aasta üldkonventsiooni sama kuupäeva täiendava lepingu nr 3 10. novembri 1960. aasta lisaprotokollis avaldatud versioon (üldkonventsiooni jõustumisele eelneva perioodi eest makstavate pensionide maksmine).
2. BELGIA — PRANTSUSMAA
  - a) 17. jaanuari 1948. aasta üldkonventsiooni (kaevanduste ja samalaadsete ettevõtete töötajad) sama kuupäeva täiendava lepingu artiklid 13, 16 ja 23;
  - b) 27. veebruari 1953. aasta kirjavahetus (17. jaanuari 1948. aasta üldkonventsiooni artikli 4 lõike 2 kohaldamine);
  - c) 29. juuli 1953. aasta kirjavahetus eakate töötajate toetuste kohta.
3. BELGIA — ITAALIA

30. aprilli 1948. aasta konventsiooni artikkel 29.
4. BELGIA — LUKSEMBURG

16. novembri 1959. aasta konventsiooni (piirialatöötajad) 12. veebruari 1964. aasta konventsioonis avaldatud versiooni artiklid 3, 4, 5, 6 ja 7.
5. BELGIA — MADALMAAD

Ei ole.
6. SAKSAMAA — PRANTSUSMAA
  - a) 10. juuli 1950. aasta üldkonventsiooni artikli 11 lõige 1, artikli 16 teine lõik ja artikkel 19;
  - b) 10. juuli 1950. aasta üldkonventsiooni sama kuupäeva täiendava lepingu nr 1 artikkel 9 (kaevanduste ja samalaadsete ettevõtete töötajad);
  - c) 10. juuli 1950. aasta üldkonventsiooni sama kuupäeva täiendava lepingu nr 4 18. juunil 1955. aastal lisatud jaos nr 2 avaldatud versioon;
  - d) 18. juunil 1955. aastal lisatud jao nr 2 I ja III jaotis;
  - e) 10. juuli 1950. aasta üldkonventsiooni sama kuupäeva üldprotokoll punkt 6, 7 ja 8;
  - f) 20. detsembri 1963. aasta lepingu II, III ja IV jaotis (sotsiaalkindlustus Saarimaal).
7. SAKSAMAA — ITAALIA
  - a) 5. mai 1953. aasta konventsiooni (sotsiaalkindlustus) artikli 3 lõige 2, artikli 23 lõige 2 ja artikli 36 lõige 3;
  - b) 5. mai 1953. aasta konventsiooni (konventsiooni jõustumisele eelneva perioodi eest saadavate pensionide maksmine) 12. mai 1953. aasta täiendav leping.
8. SAKSAMAA — LUKSEMBURG

11. juuli 1959. aasta lepingu (Saksamaa ja Luksemburgi vahelise vaidluse lahendamise) artiklid 4, 5, 6 ja 7 ja 14. juuli 1960. aasta konventsiooni (nende isikute haigus- ning rasedus- ja sünnitushüvitised, kes on otsustanud, et nende puhul kohaldatakse nende päritoluriigi õigusakte) artikli 11 lõike 2 punkt b.

9. SAKSAMAA — MADALMAAD
  - a) 29. märtsi 1951. aasta konventsiooni artikli 3 lõige 2;
  - b) 29. märtsi 1951. aasta konventsiooni (ajavahemikul 13. mai 1940 — 1. september 1945 Madalmaade töötajatel Saksamaa sotsiaalkindlustusskeemi alusel tekkinud õiguste kindlaksmääramine) 21. detsembri 1956. aasta täiendava lepingu nr 4 artiklid 2 ja 3.

10. PRANTSUSMAA — ITAALIA
  - a) 31. märtsi 1948. aasta üldkonventsiooni artiklid 20 ja 24;
  - b) 3. märtsi 1956. aasta kirjavahetus (põllumajandussektoris töötavate hooajatöötajate haigushüvitised).

11. PRANTSUSMAA — LUKSEMBURG

12. novembri 1949. aasta üldkonventsiooni (kaevanduste ja samalaadsete ettevõtete töötajad) sama kuupäeva täiendava lepingu artiklid 11 ja 14.

12. PRANTSUSMAA — MADALMAAD

7. jaanuari 1950. aasta üldkonventsiooni (kaevanduste ja samalaadsete ettevõtete töötajad) 1. juuni 1954 täiendava lepingu artikkel 11.

13. ITAALIA — LUKSEMBURG

29. mai 1951. aasta üldkonventsiooni artikli 18 lõige 2 ja artikkel 24.

14. ITAALIA — MADALMAAD

28. oktoobri 1952. aasta üldkonventsiooni artikli 21 lõige 2.

15. LUKSEMBURG — MADALMAAD

Ei ole.

B

Konventsioonide sätted, mida ei kohaldata käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate isikute suhtes

(Määruse artikli 3 lõige 3)

1. BELGIA — SAKSAMAA
  - a) 7. detsembri 1957. aasta üldkonventsiooni sama kuupäeva lõpp-protokolli 10. novembri 1960. aasta lisaprotokollis avaldatud versiooni artiklid 3 ja 4;
  - b) 7. detsembri 1957. aasta üldkonventsiooni sama kuupäeva täiendava lepingu nr 3 10. novembri 1960. aasta lisaprotokollis avaldatud versioon (üldkonventsiooni jõustumisele eelneva perioodi eest saadavate pensionide maksmine).

2. BELGIA — PRANTSUSMAA
  - a) 29. juuli 1953. aasta kirjavahetus eakate töötajate toetuste kohta;
  - b) 17. jaanuari 1948. aasta üldkonventsiooni (kaevanduste ja samalaadsete ettevõtete töötajad) sama kuupäeva täiendava lepingu artikkel 23;
  - c) 27. veebruari 1953. aasta kirjavahetus (17. jaanuari 1948. aasta üldkonventsiooni artikli 4 lõike 2 kohaldamine).

3. BELGIA — ITAALIA
Ei ole.
  4. BELGIA — LUKSEMBURG
Ei ole.
  5. BELGIA — MADALMAAD
Ei ole.
  6. SAKSAMAA — PRANTSUSMAA
    - a) 10. juuli 1950. aasta üldkonventsiooni artikli 16 lõige 2 ja artikkel 19;
    - b) 10. juuli 1950. aasta üldkonventsiooni sama kuupäeva täiendava lepingu nr 4 18. juunil 1955. aastal lisatud jaos nr 2 avaldatud versioon;
    - c) 18. juunil 1955. aastal lisatud jao nr 2 I ja III jaotis;
    - d) 10. juuli 1950. aasta üldkonventsiooni sama kuupäeva üldprotokolli punktid 6, 7 ja 8;
    - e) 20. detsembri 1963. aasta lepingu II, III ja IV jaotis (sotsiaalkindlustus Saarimaal).
  7. SAKSAMAA — ITAALIA
    - a) 5. mai 1953. aasta lepingu (sotsiaalkindlustus) artikli 3 lõige 2 ja artikkel 26;
    - b) 5. mai 1953. aasta konventsiooni (konventsiooni jõustumisele eelneva perioodi eest saadavate pensionide maksimine) 12. mai 1953. aasta täiendav leping.
  8. SAKSAMAA — LUKSEMBURG
11. juuli 1959. aasta lepingu (Saksamaa ja Luksemburgi vahelise vaidluse lahendamise) artiklid 4, 5, 6 ja 7.
  9. SAKSAMAA — MADALMAAD
    - a) 29. märtsi 1951. aasta konventsiooni artikli 3 lõige 2;
    - b) 29. märtsi 1951. aasta konventsiooni (ajavahemikul 13. mai 1940 — 1. september 1945 Madalmaade töötajatel Saksamaa sotsiaalkindlustusskeemi alusel tekkinud õiguste kindlaksmääramine) 21. detsembri 1956. aasta täiendava lepingu nr 4 artiklid 2 ja 3.
  10. PRANTSUSMAA — ITAALIA
    - a) 31. märtsi 1948. aasta üldkonventsiooni artiklid 20 ja 24;
    - b) 3. märtsi 1956. aasta kirjavahetus (põllumajandussektoris töötavate hooajatöötajate haigushüvitised).
  11. PRANTSUSMAA — LUKSEMBURG
Ei ole.
  12. PRANTSUSMAA — MADALMAAD
Ei ole.
  13. ITAALIA — LUKSEMBURG
Ei ole.
  14. ITAALIA — MADALMAAD
Ei ole.
  15. LUKSEMBURG — MADALMAAD
Ei ole.
-

III LISA

(Määruse artikli 37 lõige 2)

Määruse artikli 37 lõikes 1 nimetatud õigusaktid, mille kohaselt invaliidsushüvitiste suurus ei sõltu kindlustusperioodide pikkusest

A. BELGIA

Invaliidsuskindlustuse üldskeemiga, kaevurite invaliidsuskindlustuse eriskeemiga ja kaubalaevastiku meremeeste eriskeemiga seotud õigusaktid.

B. SAKSAMAA

Ei ole.

C. PRANTSUSMAA

Kõik invaliidsuskindlustust käsitlevad õigusaktid, välja arvatud õigusaktid kaevurite sotsiaalkindlustusskeemi invaliidsuskindlustuse kohta.

D. ITAALIA

Ei ole.

E. LUKSEMBURG

Ei ole.

F. MADALMAAD

18. veebruari 1966. aasta seadus töövõimetuskindlustuse kohta.

IV LISA

(Määruse artikli 40 lõige 3)

Liikmesriikide õigusaktide vastavus invaliidsusgruppide tingimuste osas

BELGIA

Liikmesriigid	Invaliidsustasemeid tunnustada otsustanud liikmesriikide asutuste kohaldatavad skeemid	Belgia asutuste kohaldatavad skeemid, mille puhul otsus on vastavuse korral siduv						
		Üldskeem	Kaevurite skeem		Meremeeste skeem			
			Üldinvaliidsus	Kutsehaigusest või tööõnnetusest tingitud invaliidsus				
PRANTSUSMAA	1. Üldskeem:	}	}	}	}			
	— III grupp (pidev hooldus)					Vastavus	Vastavus	Vastavus
	— II grupp							
	— I grupp							
2. Põllumajandusskeem:	}	}	}	}				
— täielik üldinvaliidsus					Vastavus	Vastavus	Vastavus	
— üldinvaliidsus kahe kolmandiku ulatuses								
— pidev hooldus								
3. Kaevurite skeem:	}	}	}	}				
— osaline üldinvaliidsus					Vastavus	Vastavus	Vastavus	
— pidev hooldus								
— kutsehaigusest või tööõnnetusest tulenev invaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub				
4. Meremeeste skeem:	}	}	}	}				
— üldinvaliidsus					Vastavus	Vastavus	Vastavus	
— pidev hooldus								
— kutsehaigusest või tööõnnetusest tulenev invaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub				
ITAALIA	1. Üldskeem	}	}	}	}			
	— invaliidsus, töölised					Vastavus	Vastavus	Vastavus
— invaliidsus, bürootöötajad								
2. Meremeeste skeem:	}	}	}	}				
— meresõidukõlbmatus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub				
LUKSEMBURG	Töötajad	}	}	}	}			
	Invaliidsus, töölised					Vastavus	Vastavus	Vastavus
	Invaliidsus, bürootöötajad							

PRANTSUSMAA

Liikmesriigid	Invaliidustasemeid tunnustada otsustanud liikmesriikide asutuste kohaldatavad skeemid	Prantsusmaa asutuste kohaldatavad skeemid, mille puhul otsus on vastavuse korral siduv											
		Üldskeem			Põllumajandusskeem			Kaevurite skeem			Meremeeste skeem		
		I grupp	II grupp	III grupp Pidev hooldus	Invaliidus 2/3 ulatuses	Täielik invaliidus	Pidev hooldus	Üld-invaliidus 2/3 ulatuses	Pidev hooldus	Kutse-haigusest või töö-õnnetusest tulenev invaliidus	Üld-invaliidus 2/3 ulatuses	Kutse-haigusest või töö-õnnetusest tulenev täielik invaliidus	Pidev hooldus
BELGIA	1. Üldskeem	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	2. Kaevurite skeem:												
	— osaline üldinvaliidus	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
— kutsehaigusest või tööõnnetusest tulenev invaliidus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub ⁽²⁾	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
3. Meremeeste skeem	Vastavus ⁽¹⁾	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus ⁽¹⁾	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus ⁽¹⁾	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus ⁽¹⁾	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
ITALIA	1. Üldskeem:												
	— invaliidus	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	— töölised	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
2. Meremeeste skeem	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
LUKSEMBURG	Invaliidus	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	— töölised	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	Invaliidus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
— büroo-töötajad	Vastavus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub

(1) Kui võrd Belgia asutuste tunnustatav invaliidus on üldinvaliidus.

(2) Üksnes juhul, kui Belgia asutus on tunnustanud, et töötaja on kõlbmatu tööks maa all või maapinnal.

ITAALIA

Liikmesriigid	Invaliidsustasemeid tunnustada otsustanud liikmesriikide asutuste kohaldatavad skeemid	Belgia asutuste kohaldatavad skeemid, mille puhul otsus on vastavuse korral siduv					
		Üldskeem		Meremehed Meresõidukõlbmatus			
		Töölised	Bürootöötajad				
BELGIA	1. Üldskeem	Vastavus	Vastavus	Vastavus puudub			
	2. Kaevurite skeem:						
	— osaline üldinvaliidsus	Vastavus	Vastavus	Vastavus puudub			
	— kutsehaigusest või tööõnnetusest tulenev invaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub			
3. Meremeeste skeem:							
— meresõidukõlbmatus	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub				
PRANTSUSMAA	1. Üldskeem:						
	— III grupp (pidev hooldus)	}	}	}			
	— II grupp				Vastavus	Vastavus	Vastavus puudub
	— I grupp						
	2. Põllumajandusskeem:						
	— täielik üldinvaliidsus	}	}	}			
	— osaline üldinvaliidsus				Vastavus	Vastavus	Vastavus puudub
	— pidev hooldus						
	3. Kaevurite skeem:						
	— osaline üldinvaliidsus	}	}	}			
	— pidev hooldus				Vastavus	Vastavus	Vastavus puudub
	— kutsehaigusest või tööõnnetusest tulenev invaliidsus				Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub
	4. Meremeeste skeem:						
— osaline üldinvaliidsus	}	}	}				
— pidev hooldus				Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub	
— kutsehaigusest või tööõnnetusest tulenev invaliidsus							
LUKSEMBURG	Invaliidsus, töölised	Vastavus	Vastavus	Vastavus puudub			
	Invaliidsus, bürootöötajad	Vastavus puudub	Vastavus puudub	Vastavus puudub			

LUKSEMBURG

Liikmesriigid	Invaliidsustasemeid tunnustada otsustanud liikmesriikide asutuste kohaldatavad skeemid	Luksemburgi asutuste kohaldatavad skeemid, mille puhul otsus on vastavuse korral siduv	
		Töötajate invaliidsus: töölised	Invaliidsus: bürootöötajad
BELGIA	1. Üldskeem	Vastavus	Vastavus
	2. Kaevurite skeem:		
	— osaline üldinvaliidsus	Vastavus	Vastavus
	— kutsehaigusest või tööõnnetusest tulenev invaliidsus	Vastavus puudub	Vastavus puudub
3. Meremeeste skeem	Vastavus (¹)	Vastavus (¹)	
PRANTSUSMAA	1. Üldskeem:		
	— III grupp (pidev hooldus)	}	}
	— II grupp		
	— I grupp		
	2. Põllumajandusskeem:		
	— täielik üldinvaliidsus	}	}
	— üldinvaliidsus 2/3 ulatuses		
	— pidev hooldus		
	3. Kaevurite skeem:		
	— üldinvaliidsus 2/3 ulatuses	}	}
	— pidev hooldus		
	— kutsehaigusest või tööõnnetusest tulenev invaliidsus		
4. Meremeeste skeem:			
— osaline üldinvaliidsus	}	}	
— pidev hooldus			
— kutsehaigusest või tööõnnetusest tulenev invaliidsus			
ITAALIA	1. Üldskeem:		
	— invaliidsus, töölised	Vastavus	}
	— invaliidsus, bürootöötajad	Vastavus puudub	
	2. Meremeeste skeem:		
— meresõidukõlbmatust			

(¹) Kuivõrd Belgia asutuste tunnustatav invaliidsus on üldinvaliidsus.

V LISA

(Määruse artikkel 89)

Teatavate liikmesriikide õigusaktide kohaldamise erikord

A. BELGIA

1. Määruse artikli 1 punkti a alapunkti i sätteid ei kohaldata füüsilisest isikust ettevõtjate ega teiste isikute suhtes, keda ravitakse vastavalt 9. augusti 1963. aasta seadusele kohustusliku ravi- ja invaliidsuskindlustusskeemi loomise ja töökorralduse kohta, kui nende suhtes kohaldatakse sellise ravi puhul samasugust kaitset nagu palgatöötajate suhtes.
2. Käesoleva määruse III jaotise 7. ja 8. peatüki sätete kohaldamisel pädeva Belgia asutuse poolt peetakse last üleskasvatatuks selles liikmesriigis, mille territooriumil ta elab.
3. Määruse artikli 46 lõike 2 kohaldamisel loetakse enne 1. jaanuari 1945 Belgia õigusaktide alusel täitunud vanaduskindlustusperioodid ühtlasi ka kindlustusperioodideks, mis on täitunud üldist invaliidsuskindlustusskeemi ja meremeeste kindlustusskeemi reguleerivate Belgia õigusaktide alusel.

B. SAKSAMAA

1. a) Kui Saksamaa õigusaktidega ei ole õnnetusjuhtumikindlustust veel ette nähtud, annavad Saksamaa asutused nimetatud õigusaktide kohaselt kompensatsiooni ka enne 1. jaanuari 1919 Alsace-Lorraine'i piirkonnas toimunud tööõnnetuste (ja kutsehaiguste) korral, mille kulude eest ei ole Prantsuse asutused vastutust endale võtnud vastavalt Rahvasteliidu nõukogu 21. juuni 1921. aasta otsusele (*Reichsgesetzblatt*, lk 1289), kui asjaomane isik või tema ülalpeetavad elavad liikmesriigis;
- b) määruse artikkel 10 ei mõjuta sätteid, mille kohaselt väljaspool Saksamaa Liitvabariigi territooriumi aset leidnud õnnetusjuhtumite (ja kutsehaiguste) ning väljaspool nimetatud territooriumi täitunud perioodide puhul ei ole hüvitiste maksmine põhjendatud või see on põhjendatud vaid teatavatel tingimustel, kui need, kellel on õigus hüvitist saada, elavad väljaspool Saksamaa Liitvabariigi territooriumi.
2. a) Määramiseks kindlaks, kas Saksamaa õigusaktide kohaselt katkenud perioodideks (*Ausfallzeiten*) või täiendavateks perioodideks (*Zurechnungszeiten*) peetavaid perioode tuleks sellistena arvesse võtta, käsitatakse teise liikmesriigi õigusaktide alusel makstud kohustuslikke sissemakseid ja teise liikmesriigi pensionikindlustusskeemi kohast kindlustust Saksamaa õigusaktide kohaste kohustuslike sissemaksetena ja Saksamaa pensionikindlustusskeemi kohase kindlustusena.

Kindlustusskeemiga ühinemise ja riski materialiseerumise kuupäevade vahele jäävate kalendrikuude arvutamisel ei võeta arvesse kahe nimetatud kuupäeva vahel teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud perioode ega perioode, mille jooksul asjaomane isik on saanud pensioni;

- b) punkti a ei kohaldata katkestatud standardperioodi (*pauschale Ausfallzeit*) suhtes. See määratakse kindlaks üksnes Saksamaal täitunud kindlustusperioodide põhjal;

- c) kaevurite pensionikindlustust käsitlevate Saksamaa õigusaktide kohase täiendava perioodi (*Zurechnungszeit*) arvessevõtmise puhul kehtib lisaks ka tingimus, mille kohaselt peab viimane Saksamaa õigusaktide alusel tehtud sissemakse olema tasutud kaevurite pensionikindlustusse;
  - d) Saksa asendusperioodide (*Ersatzzeiten*) arvessevõtmise suhtes kehtivad ainult Saksamaa siseriiklikud õigusaktid;
  - e) Saksamaa pensionikindlustuskeemi alusel kindlustatud isikute suhtes, kes elasid 1. jaanuarist 1948 kuni 31. juulini 1963 Madalmaade hallataval Saksamaa territooriumil, kohaldatakse erandina punkti d sätetest järgmist sätet: Saksamaa sotsiaalkindlustusseaduse (RVO) artikli 1251 lõike 2 või muude vastavate sätete kohaste Saksa asendusperioodide (*Ersatzzeiten*) arvessevõtmisel käsitatakse kõnealusel perioodil tehtud sissemakseid Madalmaade kindlustuskeemidesse nii, nagu oleks tegemist töötamise või tegutsemisega, mille puhul kehtib sundkindlustus Saksamaa õigusaktide tähenduses.
3. Saksamaa haiguskindlustusfondi tehtavate sissemaksete puhul peatatakse määruse artikli 26 lõikes 2 nimetatud sissemaksete tasumise kohustus kuni ajani, mil tehakse otsus pensioninõuete kohta.
4. Selleks et teha kindlaks, kas laps saab orvupensiooni, käsitatakse ühe artiklis 78 nimetatud pensiooni või Prantsusmaal elavale alaealisele Prantsuse õigusaktide alusel antava perehüvitise saamist orvupensiooni saamisena Saksamaa õigusaktide alusel.
5. Kui käesoleva määruse või hilisemate sotsiaalkindlustust käsitlevate määruste kohaldamine põhjustab teatavatele ravikindlustusasutustele ettenägematuid kulutusi, võib sellised kulutused osaliselt või täies ulatuses kompenseerida. Sellise kompenseerimise üle otsustab kontaktasutuse (ravikindlustus) rolli täitev piirkondlike haigekassade föderaalasutus ühisel kokkuleppel teiste haigekassade keskasutustega. Sellisteks kompensatsioonideks vajalikud vahendid saadakse maksudest, mis on kõigi ravikindlustusasutuste suhtes kehtestatud proportsionaalselt liikmete, sealhulgas pensionile jäänud isikute keskmise arvuga eelnenud aastal.
6. Kui asutus, kes on pädev andma perehüvitisi vastavalt määruse III jaotise 7. peatükile, on Saksamaa asutus, käsitletakse töötuks jäämise ohu vastu kohustuslikus korras kindlustatud isikut või isikut, kes sellise kindlustuse tõttu saab ravikindlustuse alusel rahalisi hüvitisi või võrreldavaid hüvitisi, töötajana (määruse artikli 1 punkt a).

C. PRANTSUSMAA

- 1. a) Eakate töötajate toetust antakse Prantsuse õigusaktidega Prantsuse töötajatele ettenähtud tingimuste alusel kõigile töötajatele, kes on teiste liikmesriikide kodanikud ja kes taotluse esitamise ajal elavad Prantsusmaa territooriumil;
- b) sama kehtib ka pagulaste ja kodakondsuseta isikute suhtes;
- c) määruse sätted ei mõjuta Prantsuse õigusaktide sätteid, mille kohaselt võetakse eakatele töötajatele toetuse saamise õiguse andmisel arvesse ainult palgatöötajana töötatud perioode või sellisteks peetavaid perioode,

mis on täitunud Prantsusmaa Euroopa departemangude ja ülemeredepartemangude (Guadeloupe, Prantsuse Guajaana, Martinique, Réunion) territooriumidel.

2. Kaevanduste sotsiaalkindlustust käsitlevate erioigusaktidega ettenähtud eritoetust ja kumulatiivset hüvitist antakse ainult Prantsuse kaevanduste töötajatele.
3. 10. juuli 1965. aasta seadust nr 65-655, millega antakse välismaal töötavatele või tegutsevatele või töötanud või tegutsenud Prantsuse kodanikele õigus ühineda vabatahtliku vanaduskindlustuskeemiga, kohaldatakse teiste liikmesriikide kodanike suhtes järgmistel tingimustel:
  - kutse- või äritegevus, mille puhul on põhjendatud Prantsuse süsteemi kohane vabatahtlik kindlustus, ei tohiks või ei oleks tohtinud toimuda Prantsusmaa territooriumil ega selle liikmesriigi territooriumil, mille kodanik on asjaomane töötaja,
  - töötaja peab taotluse esitamisel tõendama, et ta on kas elanud Prantsusmaal vähemalt kümme aastat järjest, või et tema suhtes on sama pika aja jooksul pidevalt kohaldatud Prantsuse õigusakte kas kohustuslikul või vabatahtlikul alusel.
4. Määruse artikli 73 lõike 3 tähenduses hõlmab mõiste "pereküvitised" järgmist:
  - a) sotsiaalkindlustusseaduse artiklis L 516 sätestatud sünnieelsed toetused;
  - b) sotsiaalkindlustusseaduse artiklites L 524 ja L 531 sätestatud peretoetused;
  - c) sotsiaalkindlustusseaduse artiklis L 532 sätestatud toetus plaanipäraste maksude kompenseerimiseks.

Kõnealust hüvitist võib maksta ainult siis, kui lähetuse ajal saadud palk oli maksustatud Prantsusmaa tulumaksuga;
  - d) sotsiaalkindlustusseaduse artiklis L 533 sätestatud ühekordse palga toetus.

D. ITAALIA

Ei ole.

E. LUKSEMBURG

Erandina määruse artikli 94 lõike 2 sätetest võetakse invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspensionide puhul enne 1. jaanuari 1946 Luksemburgi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioode või nendega võrdsustatud perioode nimetatud õigusaktide kohaldamisel arvesse ainult selles ulatuses, kui parajasti omandatavaid õigusi tuleks säilitada kuni 1. jaanuarini 1959 või hiljem taastada ainult kõnealuste õigusaktide alusel või vastavalt kehtivatele või edaspidi sõlmitavatele kahepoolsetele konventsioonidele. Kui kehtib mitu kahepoolset konventsiooni, võetakse arvesse ajaliselt kõige vanemaid kindlustusperioode või nendega võrdsustatud perioode.

F. MADALMAAD

1. Vanaduspensionäride ravikindlustus

- a) Madalmaade õigusaktide alusel vanaduspensionari ja mõne muu liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni saavate isikute puhul peetakse artiklite 27 ja/või 28 kohaldamisel õigustatuks mitterahaliste hüvitiste saamist, kui vajaduse korral artikli 9 sätteid arvesse võttes on sellise isiku puhul täidetud eakate isikute vabatahtliku ravikindlustuse nõuded.

- b) Mõnes muus liikmesriigis elava asjaomase isiku vabatahtliku ravikindlustuse sissemaksete suurus on pool keskmistest kuludest, mida Madalmaad on teinud seoses eaka isiku ja tema pereliikmete raviga.

2. Üldist vanaduskindlustust käsitlevate Madalmaade õigusaktide kohaldamine

- a) Üldist vanaduskindlustust käsitlevate Madalmaade õigusaktide kohaldamise alusel täitunud kindlustusperioodideks loetakse ka 1. jaanuarile 1957 eelnenud kindlustusperioode, mille jooksul hüvitisaja, kelle puhul ei ole täidetud selliseid perioode kindlustusperioodidega võrdsustada lubavad tingimused, elas pärast 15 aastaseks saamist Madalmaade territooriumil, või mille jooksul hüvitisaja teise liikmesriigi territooriumil elades töötas Madalmaades kõnealusel riigis asutatud töandja juures.
- b) Punkti a kohaselt arvessevõetavaid perioode ei võeta arvesse, kui need langevad kokku perioodidega, mida võetakse arvesse mõne teise liikmesriigi õigusaktide alusel seoses vanaduskindlustusega makstava pensioni arvutamisel.
- c) Abielunaise puhul, kelle abikaasal on õigus saada pensioni üldist vanaduskindlustust käsitlevate Madalmaade õigusaktide alusel, võetakse kindlustusperioodidena arvesse ka enne seda kuupäeva, kui naine sai 65 aastaseks, abielus olnud aega, mille jooksul ta elas ühe või mitme liikmesriigi territooriumil, kuivõrd kõnealune aeg langeb kokku tema abikaasa puhul nende õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodidega ja punkti a kohaselt arvessevõetavate perioodidega.
- d) Punkti c kohaselt arvessevõetavaid perioode ei võeta arvesse, kui need langevad kokku perioodidega, mida võetakse arvesse kõnealusele abielunaisele teise liikmesriigi vanaduskindlustust käsitlevate õigusaktide alusel makstava pensioni arvutamisel, või perioodidega, mille ajal naine on saanud selliste õigusaktide kohast vanaduspensionid.
- e) Kui naine on olnud abielus ja tema abikaasa suhtes on kohaldatud vanaduskindlustust käsitlevaid Madalmaade õigusakte või tema puhul peetakse täitunuks lõikele a vastavad kindlustusperioodid, kohaldatakse kahe eelmise punkti sätteid tema suhtes analoogia põhjal.
- f) Punktides a ja c nimetatud perioode võetakse vanaduspensionid arvutamisel arvesse ainult siis, kui asjaomane isik on pärast 59 aastaseks saamist elanud ühe või mitme liikmesriigi territooriumil kuus aastat, ja ainult seni, kuni see isik elab ühe kõnealuse liikmesriigi territooriumil.

3. Leskede ja orbude üldkindlustust käsitlevate Madalmaade õigusaktide kohaldamine

- a) Määruse artikli 46 lõike 2 kohaldamisel peetakse leskede ja orbude üldkindlustust käsitlevate Madalmaade õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodideks ka 1. oktoobrile 1959 eelnenud perioodid, mille jooksul töötaja elas pärast 15 aastaseks saamist Madalmaade territooriumil või mille ajal ta teise liikmesriigi territooriumil elades töötas Madalmaades seal asutatud töandja juures.
- b) Punkti a kohaselt arvessevõetavaid perioode ei võeta arvesse, kui need langevad kokku teise riigi toitjakaotuspensionid käsitlevate õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodidega.

4. *Töövõimetuskindlustust käsitlevate Madalmaade õigusaktide kohaldamine*

- a) Määruse artikli 46 lõike 2 kohaldamisel loetakse töövõimetuskindlustust käsitlevate Madalmaade õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodideks ka Madalmaade õigusaktide alusel enne 1. juulit 1967 täitunud töötamisperioode ja selliste perioodidega võrdsustatud perioode.
  - b) Punkti a kohaselt arvessevõetavaid perioode loetakse määruse artikli 37 lõikes 1 nimetatud laadi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodideks.
-